

DERLEYEN: SAVAŞ ÇOBAN

PRESS

MEDYA VE YALANLAR

Süheyla Tolunay İşlek

Gülin Çavuş

Yurdagul Bezirgan Arar

Serdar Paktin & Hazal Sena Karaca

Evrin Kepenek

Hamide Yiğit

Mehmet Arslantepe

Hanifi Kurt

İsmet Parlak & Armağan Öztürk

Siyah | Beyaz

MEDYA VE YALANLAR

Derleyen: Dr. Savaş Çoban

Yayın Yönetmeni: Murat Kaplan

Editör: Sedat Kocabey

Sayfa Tasarımı: Mustafa Şapşap

Kapak Tasarımı: Sinan Açıoğlu

1. Baskı: Ocak 2018

Baskı ve Cilt

Gülmat Matbaacılık Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mh. Fazılpaşa Cd. No:8/4 Topkapı - Zeytinburnu/İst.

Tel: 0212 577 79 77

Matbaa Sertifika No: 34712

Siyah Beyaz Yayıncılık

Kayıdağı Mah. Baykal Sk. No: 50/3 Ataşehir / İstanbul

Tel: 0850 304 63 58

Yayınevi Sertifika No: 35052

www.siyahbeyazyayinlari.com

"Okuma alışkanlığınıza renk katmak için..."

www.kulturperest.com.tr

İnternetteki kültür adresiniz...

© *Siyah Beyaz Yayınları*

© *Savaş Çoban*

© 2018, Bu kitabın tüm yayın hakları Siyah Beyaz Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Derleyen:
DR.SAVAŞ ÇOBAN

MEDYA VE YALANLAR

Siyah Beyaz

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
Medya, Yalan, Gerçek, Propaganda ve Faşizm <i>Savaş Çoban</i>	11
Kurguyla Gerçeğin Kesişim Noktasındaki Medya Yalanları <i>Süheyla Tolunay İşlek</i>	31
Medyada Güven Erozyona Uğrarken Doğrulama Platformları Neden Önemli? <i>Gülün Çavuş</i>	55
Muhafazakâr Basın Haberciliğinde Komplo Teorisyenliği: Komplo Söylemi ve Hedef Aktörler Bağlamında Gezi Parkı Direnişi <i>Yurdagül Bezirgan Arar</i>	75
Post-Truth, Medya ve İktidar <i>Serdar Paktin & Hazal Sena Karaca</i>	121
Haber ve Gerçeklik <i>Savaş Çoban</i>	161
Medyanın Ekolojik Yalanları <i>Evrin Kepenek</i>	177
Rüzgâr Eken Fırtına Bıçecek! <i>Hamide Yiğit</i>	191
Kültür Endüstrisi Ürünü Olarak Popüler Sinemanın Gerçeklik Üretimi <i>Mehmet Arslantepe</i>	197
Yeni Toplumsal Hareketlerin Bir Örneği Olarak Gezi Eylemleri ve Sosyal Medya <i>Hanifi Kurt</i>	223
Türkiye’de İslamcı-Muhafazakâr Sağ Basında Batı Karşıtlığı: D.Trump’ın Vize Yasağı Kararı Üzerine Bir Değerlendirme <i>İsmet Parlak & Armağan Öztürk</i>	239

Kaynakça:

- Alavez, Sonia E.- Dagnino, Evelina - Escobar, Arturo (1998), *Cultures of Politics Politics of Cultures*, West-viewPress, Colorado.
- Aslan, Billur (2013), "The seven roles of socialmedia in therecent #Gezi Park protests in Turkey", <https://menacblog.wordpress.com/2013/06/09/analysis-seven-roles-of-social-media-in-the-recent-gezi-park-protests-in-turkey-by-billur-aslan/> (13.11.2013).
- Brand, Karl-Werner, (1993), *ThePoliticalCulture of New Social-Movements*, Dirk Berg-Schlosser, RalfRytlewski, (der.), *PoliticalCulture in Germany* içinde St. Martin'sPress, New York.
- Castells, Manuel (2013), *İsyân ve Umut Ağları: İnternet Çağında Toplumsal Hareketler*, Çev. Ebru Kılıç, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Gibbins, John (1989), Introduction, John R. Gibbins (der.), *ContemporaryPoliticalCulture, Politics in a Postmodern Age* içinde SagePublicatios Ltd.,London.
- Hutchinson, Sophie (2013), *Socialmediaplaysmajor role in Turkey-protests*, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22772352> (18.11.2013).
- Orhon, Hande (2013), *Yeni Toplumsal Hareketler ve Gezi Eylemleri*, http://www.dagarcikturkiye.com/makale_detay.asp?id=788&Yeni-Toplumsal-Hareketler-ve-Gezi-Park%C4%B1-Eylemleri (04.11.2013).
- Preece, John C.- Lovrich, P. Lovrich – Stell, Brent S. (2000), *PoliticalCultureandPublicPolicy in CanadaandtheUnitedStates: Only a BorderPart* içinde TheEdwinMellenPress, New York.
- Uçkan, Özgür (2013), "Gezi Parkı ve sosyal medya", <http://www.bihaber.com/gezi-parki-ve-sosyal-medya-2/> (18.11.2013).
- Yaylacı, Filiz Göktuna, (2012), *Yeni Toplumsal Hareketler*, Bilhan Kartal, Belkıs Kümbetoğlu (der.), *Yeni Toplumsal Hareketler* içinde TC. Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 2345, Eskişehir.

Türkiye'de İslamcı-Muhafazakâr Sağ Basında Batı Karşıtlığı: D.Trump'ın Vize Yasağı Kararı Üzerine Bir Değerlendirme

İsmet Parlak¹ & Armağan Öztürk²

Giriş

Türkiye siyasi kültürünü karakterize eden en önemli hususlardan biri olan Batı karşıtlığı iki önemli kaynaktan beslenir. İlki gittikçe köktendinci bir içeriğe bürünen ve Selefi bakış açısına eklenilen İslamcılık, diğeri ise İslamcı akımla bir dizi ideolojik koordinatta ortaklaşan muhafazakâr-milliyetçi dünya görüşüdür. Bu iki önemli bakış açısı 1980 sonrası ideolojik dönüşümler bakımından hakim bir pozisyonda kendini açan Türk-İslam sentezi gibi okumalarda tek bir davranış koduna dönüşür. Bu sayede Batıya güvenmeyen tavır, Türkiye sağının kültürel hafızasında ağırlıklı bir şekilde yer edinmiştir.

İslami anlayıştaki Batı'yı ötekileştirici üslup, diğer köktenci hareketlerde de görüldüğü üzere İslami köktendinciliğin

¹ Prof. Dr. Pamukkale Üniversitesi, İ.İ.B.F Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
² Doç.Dr. Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

kendini seküler yapılara ve modern dünyanın kazanımlarına karşı konumlandırmasıyla ilişkilidir. Çağcıl dünyaya ve onun sorunlarına yönelik bir dizi yanıtı içerisinde barındıran köktendinci anlayışlar, genelde geleneksel din yorumlarıyla ilişkili bir içeriğe sahiptir. Kaldı ki, hemen her köktendinci ideolojik formda dış dünyaya kapalı bir dünya tasavvuru vardır (Zeidan, 2002: 207; Zeidan, 2003: 50). Üstelik dinin yarattığı politik enerji, köktenci zihniyeti toplumsal dönüşümler bakımından üstün bir konuma da taşır. Bu sayede köktencilik gerilim, şiddet ve çatışmaya dönüşen devasa bir gücün öznesi haline gelir (Wellman & Tokuno, 2004: 291-4). Moderniteyle hesaplaşan ve geleneksel dinden beslenen köktendinci anlayış şüphesiz ki kendi içerisinde bir örnek değildir. Örneğin Hıristiyan köktenci hareketi ve bilhassa Amerikan Protestan köktendinciliği geçmişte kalmış bir dönem veya altın bir çağı geri getirmekle uğraşmaz. Yapısı itibarıyla tutucu olsa da önüne koyduğu sorunları çözme biçimi bakımından son derece moderndir. Kürtaja, pornografiye ve eşcinselliğe karşı çıkarırken kullanılan argümanlar, evrim teorisine karşı akıllı tasarım teorisinin tedavüle sokulmasındaki bilimsel ısrar ve katı din eğitiminin din ve vicdan özgürlüğü üzerinden savunulması, Hıristiyan köktendinciliğin modern yüzünün işaretleri arasında sayılabilir (Garvey, 1993: 43-4). Ayrıca Hıristiyan köktendinciliği aşırı veya tutucu söylemlerini şiddetle tamamlama konusunda da ısrarcı değildir. İslam köktendinciliği ise hem yeni toplumsal ve politik düzeni kurma noktasında şiddet kullanımını genelde olumlu veya gerekli görür, hem de İslami toplumun ıslahı meselesi -Selefi radikalizminde açıkça görüldüğü üzere- kaybedilmiş bir orijinalitenin geri çağırılması şeklindedir. Belki de bu nedenle İslami köktendincilikte dini yorum donuk ve katıdır. Modern proje ve kurumlar ise hemen tümüyle olumsuzlanır.

İslam dünyasındaki Batı karşıtlığı, aynı zamanda kendine yönelmiş emperyalizm ve asimilasyona karşı bir tür meşru

müdafa hali olarak da okunabilir. Bu bağlamda terörizm ve yabancı düşmanlığıyla sonuçlanan İslam köktendinciliğinin politik eylem ve söylem ajandasında kendini haklılaştıran sosyolojik bir boyut olduğu söylenebilir. Bu mesele şüphesiz ki bir ölçüde merkez, çevre ve yarı çevre ülkeler arasındaki iş bölümü ve eşitsiz mübadele ilişkisiyle de alakalıdır (Wallerstein, 2002a: 12-6; Wallerstein, 2002b: 41-4). Halkın çoğunun Müslüman olduğu coğrafyaların Batı tarafından işgali, sömürülmesi ve ekonomik-kültürel anlamda bağımlılık ilişkisi içerisinde tutulması İslami aşırılığın doğup büyümesindeki temel katalizör güçtür.

Terörizm ile İslam arasında kurulan modern-küresel bağlantının da bu noktada tartışmaya açılması gerekmektedir. Her ne kadar *İslami terör* olgusu dinin politik şiddet yaratımındaki etkisini ortaya koyuyorsa da, terörle İslam arasında kurulan özdeşlik tüm Müslümanları potansiyel olarak terörist gören bir dilin Batılı karar alıcılar ve kamuoyunda yerleşmesine yol açmıştır. Batı dünyasındaki bazı politik gelişmeler -Brexit oylamasında yoğun bir İslam karşıtı propagandanın devreye girmesi, ABD Başkanı Trump’ın seçilmeden önce ve seçildikten sonra Müslümanlara yönelik olarak kullandığı ayrımcı dil ve uygulamalar, Avrupa’da yükselişe geçen İslamofobik kültür- terör ile İslam arasındaki özdeşliğin Müslümanların hayatlarına insan hakları ihlali olarak yansıdığını göstermektedir. Tam da bu noktada terör kavramının yaygın ve keyfi kullanımının küresel güçlerin dünyanın geriye kalanı üzerindeki ideolojik denetimine yardımcı olduğu ve her türlü muhalefeti içerisine alarak sivil toplumcu eylemliliği engellediği tezleri üzerinde durulabilir (Herman & O’Sullivan, 1999: 50-1; Chomsky, 1995: 88-90). Teröre yönelik popüler Batılı okuma terörün ve şiddetin gerçek nedenlerini tartışmaya açmaz, Batı ile terör arasındaki bağlantıyı, İslam ile terör arasındaki bağlantı kadar vurgulamayarak ideolojik bir karartmaya yol açar (George, 1999: 104-6). Oysa terör başta ABD olmak

üzere büyük küresel güçlerin kendi menfaatleri doğrultusunda yarattığı küresel reel politiğin kullanışlı aletlerinden biridir. O nedenle ki, yenedünya düzeninin yaygınlaştırılmasına itiraz eden aktörler terörizmle itham edilirler (Chomsky, 1995: 18-9, 129-130). Terörizmle küresel dünya arasındaki ilişki ise bize terör tanımlarındaki aşırı sübjektivizmi hatırlatır. Kişiler küresel düzenle karşı karşıya geldikleri ölçüde terörist olurlar. Bahsi geçen düzenin aktörleri ise kendi şiddetlerini meşru ve gerekli gören bir dili egemen kılmaktadırlar (Chomsky, 2002: 14-5; Chomsky & Achebar, 2007: 3-4). Şüphesiz ki küresel sistemin doğrudan doğruya kendisini de şiddet ve teröre yol açtığı iddia edilebilir. Fakat modern şiddet, aşırı çağdaşlığın yarattığı bir şiddettir. Ayrıca küresel düzen değiş tokuş etkinliğini istikrasız bir niteliğe sokarak teröre gelişmesi için uygun zemini de hazırlar (Baudrillard, 1995: 73, 121-2). Ancak bu durum terörü haklı hale getirmez. Çünkü terör küresel kapitalist sistemden çok toplumsallığın kendisine saldırır. Bu bağlamda terör de düzenin yarattığı hiper gerçekliği yeniden üretir (Baudrillard, 1991).

İslam köktendinciliğinin tarihine bakıldığında ise İslam'ı şiddeti meşrulaştırmada kullanan bir anlayışın varlığından söz edilebilir. Bu bağlamda dinin, terör eylemlerinin olumlanmasında işlevsel bir araca dönüştüğü iddia edilebilir (Kirman, 2004: 328; Gündüz, 2005: 9-14). Afganistan, Bosna ve Çeçenistan direnişleri ile başlayıp Irak ve Suriye sürecindeki işgal ve iç savaşlarla olgunlaşan küresel İslami terör bu bahsi geçen meşrulaştırmanın zemininde olgunlaşır. Ayrıca İslami terörün sadece bir sonuç olduğunu, bu sonucu mümkün ve makul hale getiren toplumsal bağlamdan bağımsız bir şekilde terör sorunsalının ele alınamayacağını da akılda tutmamız gerekir. Kötü yönetim, kimlik krizi, meşruiyet krizi, elit krizi, sınıf çatışması ve askeri mağlubiyetler kendini ifade edemeyen geniş kitleleri teröre sempatiyle bakan bir konuma sürüklemiştir (Dökmeciyan, 1992: 45-7). Gelinek nokta itibarıyla, kitleler

nezdinde Batı medeniyeti kökenli çözümlere yönelik güven hızla azalırken, şiddet ve terör yoluyla İslami modelin inşası giderek daha cazip bir hal almaktadır (Dökmeciyan, 1992: 214-234). Bu bağlamda terörün İslamofobi'yle birlikte ele alınması hakkaniyetli bir tartışma için uygun bir zemin oluşturabilir. İslamofobi'ye yönelik tartışma Trump ile İslam dünyası arasındaki söylemsel çatışmanın ideolojik koordinatları için de oldukça önemlidir. ABD ve Avrupa'daki siyasetçiler İslam dünyasından kaynaklanan terörü, İslam dünyasındaki kanaat önderleri ise Batı kaynaklı İslamofobi'yi kendi söylemsel inşalarının belirleyici argümanı olarak görmektedirler. Fakat İslamofobi bir tür ırkçılık olarak sonuç doğurmamak ve Müslüman'ı her gün biraz daha fazla ötekiliğe yaklaştırmaktadır.

İslam köktenciliği ve terör üzerine yapılan bu kısa değerlendirmeler sonucunda iki tespit ağırlıklı bir şekilde ön plana çıkar: 1) İslam dünyasında köklü bir köktendinci gelenek vardır. 2) Bu gelenek 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren şiddet ve terörü daha fazla destekleyen bir niteliğe bürünmüştür. İşte bu noktada Türkiye'deki İslamcı ve muhafazakâr geleneklerin Batı karşıtlığına olan ilgisi tartışmaya açılabilir. Bu bağlamda 'Türkiye'deki İslamcı-muhafazakâr ideolojinin mensuplarında da bu ideolojinin genelinde karşımıza çıktığı üzere ötekileştirici ve Batı karşıtı bir dil var mıdır?' sorusu, bu çalışmanın gazete köşe yazıları üzerinden ele alacağı temel mesele olacaktır.

Türkiye'deki İslamcı-muhafazakar çizgi, Batı karşıtı söylemi yeniden üretme noktasında İslam dünyasındaki hakim bakış açısına paralel bir seyir izler. Tartışmaya açılacak temel tezler formüle edildiğinde karşımıza şöyle bir tablo çıkar: 1) Batı karşıtlığı önemli ölçüde modernleşme karşıtlığıyla ilgilidir. Batı modernliği İslami ve geleneksel değerlerle uyumsuz bir toplumsal vasata yol açar. Bahsi geçen modern toplum

aynı zamanda yıkılmaya mahkûm ve yozlaşmış bir düzeni de karakterize eder. 2) Batı'yı yöneten akıl, komplocu bir kavrayışla Haçlı zihniyeti ve Siyonizm'le betimlenir. Bu nedenle Batı, özcu bir değerlendirmeye ve topyekûn olmak üzere *kötücül* bir doğaya hapsedilir. Bu aklın işleyiş biçimi ve ortaya konulan pratiklerde İslam dünyasına yönelik eşitsizlikçi bir mantığın izleri söz konusudur. Öte yandan Türkiye'nin son iki yüzyılının merkezileşme, ulusallaşma ve sekülerleşme süreçlerinin izdüşümünde şekillendiği de unutulmamalıdır (Yeğen, 2013: 15). Modernleşmenin ideolojik konum alışıdaki ağırlıklı etkisi, İslamcı-muhafazakâr anlayışları da ciddi ölçüde etkilemiştir. Belki de bu nedenle Batı karşıtlığı, modernleşmenin kendisi ve yapıma biçimine yönelik bir hesaplaşmayı kaçınılmaz bir şekilde içerisinde barındırır. Laiklik temelli modernist dönüşüm İslamcılığın düşünsel hakimiyetine zarar vermiş, Avrupa uygarlığı karşısında İslam uygarlığının mevcut durumu derin bir düşünsel çöküntüyü beraberinde getirmiştir. Ayrıca İslamcılar, Mustafa Kemal ve çevresindekilerin Milli Mücadele'yi laik bir rejim inşası yolunda kullanmasını hayal kırıklığı içerisinde karşılamışlardır. Bir anlamda içerideki Batı'yı temsil eden Atatürkçü radikalizm karşısında İslamcı kesimlerin ağırlıklı bir kısmı susmayı ve köşesine çekilmeyi tercih etmiştir. Kemalist rejimi, mümin için imtihan alanı olarak gören baskın İslamcı çizgi devlete itaati salık veren Sünni yorumun da tesiriyle susturulmaya gerek duymadan susmuş, büyük uyku dönemine girmiştir.³

Batıyı ötekileştiren İslami yazında önemli bir yeri olan Said-i Nursi'nin Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren imanı kurtarma adına münzevi bir hayata çekildiği, politikaya karşı sinik bir tavır geliştirdiği bilinmektedir. Ama apolitik Nursi döneminde dahi bir iç düşman olarak komünizmle mücadele

³ Bu arada dini, rejimin istekleri doğrultusunda yorumlayan İslami bir gelenek de vardır. Bahsi geçen bu çizgi Batılılaşmayı doğrudan doğruya karşısına almayan bir İslami yorumlama biçimini ön plana çıkarmaya çalışmıştır bkz. Tanıl Bora, *Cereyanlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017, s.417-420.

nosyonu canlı kalmış, bu tutum Nursi'nin izinden giden sağ kadroları derinden etkilenmiştir (Bora, 2017: 424-8). Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* çizgisi ile birlikte Batı ve modernlik karşıtlığı reaksiyoner ve rövanşist bir düzeye ulaşır. Milliyetçi ve muhafazakâr tezleri derli toplu bir şekilde açıklayan Necip Fazıl literatürü, 'yanlış modernleşme, yanlış laiklik, ahlaki ve kültürel boşluk ve yozlaşma' gibi kavramlar üzerinden Batılı olanı suçlar. Zira Batı'nın kendisi ve Batılaşmanın yürütülme biçimi misyonerliğe ve masonluğa hizmet etmektedir. Hayatı savaş olarak gören ve bu nedenle yer yer faşizme de öykünen ırkçı, antisemitik ve cinsiyetçi Necip Fazıl düşüncesi İslamcılıktaki ötekileştirici üslubun ve anti-Kemalist çizginin en koyu örneklerinden biridir (Bora, 2017: 439-440; 442-5). Abdurrahman Dilipak'tan, H.Hüseyin Ceylan'a ve Sadık Albayrak'a uzanan reaksiyoner tarih ve siyaset anlayışı da Necip Fazıl mirasını güncelleyerek yeniden üretmiştir. *Vakit/Akit/Yeni Akit* gibi gazeteler aracılığıyla popülerleşen ve geleneksel-tepkisel yanı ağır basan bu gayri resmi tarih anlatısı Kemalizm'i Türkiye toplumu ve İslam dini için mutlak kötülük katına çıkarır (Bağçe, 2004: 202; Bora, 2017: 440; Parlak & Yıldırım, 2014). İslam ile Batı arasındaki kavgayı idealize eden, Müslümanların başına gelen kötü şeyleri Batı dünyası ve içerdeki Batıcılarla ilişkilendiren geleneksel-tepkisel okuma Schmittci anlamda bir iç/dış düşman yaratma girişimidir aynı zamanda. Batı, Siyonizm, Masonluk ve sol, bu büyük ve tehlikeli düşmanın görünümüne karşılık gelir.

Aydımlar Ocağı çevresinde formüle edilen ve 12 Eylül rejimiyle birlikte adeta resmi ideolojiye dönüşen Türk-İslam sentezi ideolojisi İslamcılıkla Türkçülük arasındaki gerilimi, devletin bekası ve büyük sağ koalisyon adına gidermeye çalışır. Bu ideoloji aynı zamanda Batı'yı ötekileştiren ve Batı karşısında İslam-Türk medeniyeti vurgusunu ön plana çıkaran bir doğu milliyetçiliği anlayışını da ifade eder. Bu anlamda Batı, Türkiye'nin geçmişteki şanlı günlerine tekrar dönmesini

ve tekrar büyük ülke olmasını engelleyen girişimlerin kaynağıdır (Dursun, 2003-4: 74-6). Erbakan liderliğinde kurulan partilerin hayat verdiği Milli Görüş İslamcılığı'nda, Batı karşıtı ötekileştirici üslubun geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır. Erbakan TOBB liderliğini almaya çalıştığı dönemden itibaren Türkiye büyük burjuvazisini masonik bir azınlık olarak görmüş, bu grup karşısında Anadolu Müslümanlarının küçük sermayesini savunmuştur. Onun için milli olan hem Türk hem de Müslüman olanı karakterize eder. Milli olandan uzaklaştıkça yozlaşma artar. Böylesi bir *Erbakancı dil* Batıyı Haçlı zihniyetiyle ve Yahudi komplosuyla ilişkilendirir. Bu dil içerisinde Batıyı İslam karşısında hor gören okuma ve antisemitizm öğeleri oldukça belirgindir (Bora, 2017: 469-471; Hale & Özbudun, 2010: 5-8). 2010 sonrası gelişmeler bakımından AKP'nin durumu da Milli Görüş'ten kalan mirasla örtüşür. Bilindiği üzere AKP Kemalizm'le giriştiği hegemonya mücadelesini kazanmış ve cumhuriyet kurumlarını kendi ideolojisi doğrultusunda değiştirme yoluna gitmiştir. Değişen içerik ve üslubun iç siyasetle ilgisi daha çok tek millet ve milli irade vurgusuyla ilişkilidir. Bu yeni bağlamda İslami milli kimlik, meşru ve makul tek kimlik haline gelmiştir. Milli iradeyi/milleti koruma adına her türlü muhalif duruş ve tavır olumsuzlanırken, söz konusu olumsuzlama hali muhalefeti de marjinal, şeytani veya kriminal bir vaka olarak kurgulamaktadır.⁴

İslamcı-muhafazakâr sağ siyasetin Batı karşıtlığını kavrayış biçimini en genel hatlarıyla belirleyen yukarıdaki satırlardan hareketle bu makalede, ABD başkanı Donald Trump'ın göreve başladığı hafta içinde aldığı vize yasağı kararı çerçevesinde Türkiye'de İslamcı-muhafazakâr sağ gazetelerin özelde ABD genelinde ise Batı'yı kavrama ve ötekileştirme biçimi

⁴ Bilhassa Gezi olayları sırası ve sonrasında iktidar merkezli olarak tedavüle sokulan söylem, komplocu ve ötekileştirici siyaseti çok açık bir şekilde ortaya koyar. Bu konuda bkz. Bora, *Çerçevesizler*, s. 479-499-502; Armağan Öztürk, "Anti-Terörizm Söyleminin İdeolojik Suurları: Terör ve Öteki", *Öteki'nin Var Olma Sancıları* (Der. İ. Parlak), Dora Yayınları, Bursa, 2015, s. 525-532; İsmet Parlak, "Kimliğin İnşası, Ötekinin İncisi ve Şeytanlaştırma", *Öteki'nin Var Olma Sancıları* (Der. İ. Parlak), Dora Yayınları, Bursa, s. 78-116.

analiz edilmiştir. ABD'ye giriş yasağını şekillendiren Başkanlık karnamesi İran, Irak, Suriye, Sudan, Libya, Somali ve Yemen'in Müslüman yurttaşlarını kapsamakta olup, başta ABD olmak üzere bütün dünyada geniş bir yankı ve tepki uyandırmıştır. Beklenenin aksine Türkiye resmi makamlarından karara yönelik sert ve uyarıcı nitelikte değerlendirmeler gelmemiş, bilhassa hükümet yetkilileri uzunca bir süre herhangi bir değerlendirmede bulunmamışlardır. Sosyal medya üzerinden geniş tartışmalara yol açmış olmasına karşın, özelde iktidar yanlısı ve genelde ise İslamcı-muhafazakâr sağ basında vize yasağı karnamesi, iktidarın tavrına paralel biçimde ya bütünüyle görmezden gelinmiş ya da vaka demokratik politik sistemlerin özü olan hak ve özgürlükler bağlamında değerlendirmeye çok fazla konu olmamıştır. Bu maksatla 26 Ocak - 6 Şubat 2017 tarihleri arasında 12 günlük evrede 15 ayrı ulusal gazeteden konuyla ilgili 121 köşe yazısı tematik olarak analiz edilmiş, bu sayede İslamcı-muhafazakâr sağ siyasetin Batı'yı kavrama biçimi izah edilmeye çalışılmıştır.⁵ Analizler sonucunda görülmüştür ki, köşe yazıları vize yasağı karnamesinin neden niçin ve hangi koşullarda şekillendiği, demokratik hak ve özgürlükler bahsi, küresel düzende ne türlü sonuçlar üretebileceği vb. konulara odaklanmak yerine; ağırlıklı biçimde Batı'yı İslam karşıtlığı üzerinden ve geniş ölçüde komplocu bir kavrayışla yeniden kurmaya, Batı'yı kötücül bir doğaya hapsetmeye, Batı'nın çökeceği beklentisini yeniden üretmeye, Türkiye'nin liderlik yaptığı bir İslam birliği ütopyasını yeniden hatırlatmaya odaklanmıştır.⁶

⁵ *İslamcı kimlik/daha belirsiz olanlar*: Milli Gazete (14 köşe yazısı), Yeni Asya (5 köşe yazısı), Yeni Şafak (20 köşe yazısı), Yeni Akit (8 köşe yazısı), Yeni Mesaj (9 köşe yazısı), Milat (6 köşe yazısı). *Şekiller konutta yer alan iktidar yanlısı gazeteler*: Güneş (8 köşe yazısı), Star (11 köşe yazısı), Sabah (11 köşe yazısı), Akşam (1 köşe yazısı), Vatan (3 köşe yazısı), Yeni Birlik (4 köşe yazısı), Karar (9 köşe yazısı). *Milliyetçi yanlı daha belirsiz olan gazeteler*: Türkiye (9 köşe yazısı), Ortadoğu (3 köşe yazısı).

⁶ Değerlendirme biçimleri itibarıyla karnameme, 16 Nisan Anayasa referandumu öncesinde Trump-Erdoğan analojilerini, dolayısıyla Türkiye'de rejimin giderek otoriterleşmesini veya bu yöndeki eleştirilere karşı çıkışları: Başkanlık sisteminin erdem ve aksayan yönlerinin masaya yatırılmasını, referandumda neden *evet* ya da *hayır* denilmesi gerektiğini kapsayacak biçimde bir iç siyaset malzemesine de konu olmuştur.

Batı’nın İslam Karşıtlığı Üzerinden Anlamlandırılışı

Sıklıkla faşizan/ırkçı sıfatlarıyla damgalanan Trump’ın⁷ hak ve özgürlükleri tehdit edici nitelikteki ayrımcı vize yasağı, uzun zamandır süregelen benzer politikaları *çilginca* bir düzeye eriştirebileceği için İslamcı-muhafazakâr sağ basında genel olarak bir tedirginlik hali yaratmıştır. Bilhassa *radikalizm* ile *İslam*’ın Trump’ın söylemsel retoriklerinde eşitlenmesinin, Müslüman halkların hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırma yönündeki politikaları meşrulaştıracağı için ayrı bir teyakkuz hali hakimdir. Gazete köşe yazarlarında gözlemlenen bu rahatsızlığın formüle edilmesinde *Haçlı* (zihniyeti/seferleri) ifadesi genel olarak Batı’ya özelde ise ABD’yi İslam karşıtlığı üzerinden anlamlandırmada en önemli metafor olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir tür travma halini karakterize eden Haçlı vurgusu, Batı’ya “sinsi” bir “yılan”mişçasına (Toptaş, 30 Ocak 2017) hareket eden, o nedenle her daim teyakkuz halinde olmayı gerektiren bir düşmanlığa hapsetmektedir. Örneğin Milli Gazete köşe yazarlarına göre “dünyanın her köşesinde Haçlı zihniyeti İslam düşmanlığı olarak ortaya çıkmaktadır”. Bu nedenle AB’den Trump ABD’sine, Kanada’dan Yunanistan’a ya da Almanya’ya uzanan satıhta alınan her türlü karar “Müslümanlar ne kadar kendilerine benzemeye çalışsalar da haçlıların hiçbir şartta Müslümanları kendilerinden kabul etmeyeceklerini” örneklemektedir. Böylesi bir muhakeme biçimi İslam dünyasının zihniyet kodları itibarıyla dışa kapalı ve içe dönük bir yaşam alanı yarattığını göster-

⁷ Gazetelerde Trump’ı betimleyici çok farklı sıfatlar ve damgalar kullanılmıştır. Bunlardan en önemlileri şu şekilde kategorize edilebilir: Adolf Trump, emlak milyarderi, 19. asır vahşi kapitalizminin ilginç bir temsilcisi, (Milli Gazete); azgın boğa, yeni zamanlar faşisti, iflah olmaz bir İslam düşmanı, manyak Amerikalı, Amerikan emperyalizminin yeni şefi, kaba saba biri (Star); aşırı bir İsrail dostu, Batı radikal sağı için bulunmaz bir örnek (Türkiye); kabadayı (Yeni Akit); süper arıza, sözünün eri, gözü kara (Yeni Mesaj); tamamen petrolü ve parayı hedefleyen (Ortadoğu); önyargılı, ırkçı, ayrıştırıcı, pervasız, patavatsız (Karar); Edgar Allan Poe’nun karanlık öykülerinin yeni kahramanı, şaibelerle başa gelen, Amerika’nın yeni mükediri (Vatan).

mesi adına önemlidir. Zira Batı her daim İslam coğrafyasını “sömürü alanı olarak görmekte”, hatta onun da ötesinde “yeryüzünden Müslümanların kökünü kazımayı öngören planlar” devreye sokmaktadır. Batı’nın böylesi planları uygulamada elini kolaylaştırıcı esas değişken ise Batı tarafından yaratılan ve beslenen “terör örgütleri”dir (George, 1999: 104-6; Chomsky, 1995: 18-9, 129-130). Fakat müteyakkız olmayı gerektiren asıl mesele ise bütün bu ‘sömürü’ sürecinin ve niyetlerin Haçlılar metaforunun işaret ettiği üzere *gizli* yürütülüyor olmasıdır.

İslam karşıtlığı üzerinden anlamlandırılışında Batı’nın *modernleşme* paradigması üzerinden okunmasının da önemli bir katkısı vardır. Batı ve İslam medeniyetini keskin biçimde birbirinden ayırt eden bu bakış açısı, genelde İslam dünyasının özelde ise Türkiye’nin “dışlandığı”, “Türkiye düşmanlarına kucak aç(ıl)dığı”, “terör örgütlerinin muhatap olarak kabul edildiği” türü yargılara yol açmaktadır (Özkan, 1 Şubat 2017). Esasında Osmanlı’da 19.yy.da başlayan modernleşme hareketlerinden Cumhuriyet devrine, Cumhuriyet devrinde de bugüne kadar modernleşme taraftarları ve karşıtları, politik alanda olduğu kadar toplumsal ve kültürel alanda da antagonistik bir yapı arz etmektedir. Modernleşme sürecini, köklerden uzaklaşmak, özü yitirmek, dinsel değerlerin yozlaşması, kimlik kaybı vb. üzerinden okuyan İslamcı/muhafazakâr kesim tıpkı Milli Gazete yazarlarında görüldüğü üzere Cumhuriyet devrimlerini de “Batılılaşma sevdası” üzerinden anlamlandırmaktadır (Özkan, 1 Şubat 2017): “Bu öylesine bir noktaya ulaşmış/ulaştırılmıştır ki, ülkemizin gelişmesi ve ilerlemesi için hukuktan eğitime, sosyal hayattan ekonomiye Batı taklitçiliği marifet sayılmıştır. Biz, biz olmaktan çıkıp Batılılara benzediğimiz takdirde ileri ülkeler arasında yer alacağımız gibi bir hayali hedef peşinde koşulmaktadır” (Karaduman, 3 Şubat 2017) Oysaki Haçlı ittifakı retorikleriyle kimliklendirilen Batılılar, yazara göre, “kendilerine ne kadar benzemeye

çalışırsak çalışalım hiçbir zaman kendilerinden saymamışlar, sürekli olarak dışlamışlardır.” Yeni Şafak yazarı Kaplan (Kaplan, 3 Şubat 2017) ise Milli Gazete yazarlarının bıraktığı yerden devam eder: “Türkiye, yürüncesini yitirdi. Devlet, her bakımdan Batılıların ve onların adamlarının güdümüne girdi: Türkiye, Batılılar tarafından işgal edilemedi ama devlet, Batılıların adamları Batıcılar tarafından ‘laiklik tasması’yla gasp edildi... Ülkede ‘ipler’, bu ülkenin has çocuklarının elinde değildi hâlâ! Ama bunun böyle devam etmesi, elbette ki, mümkün değil...” İslamcı-muhafazakâr kesimde hakim olan Batı’nın yapısal, ekonomik ya da değerler manzumesi itibariyle ‘çöküşe uğrayacağı ütopyası’, modernleşme paradigması için de geçerlidir: “Batılı değerler ‘zeval’ vaktine erdi gibi geliyor bana. Veya o değerleri bizim kafalarımıza soktular, kendilerinde kalmadı. Özgürlük, demokrasi, insan hakları, ancak çok lüzumluysa ‘reelpolitik’in içinde aksesuar olarak kullanılıyor” (Cömert, 3 Şubat 2017). Bu bağlamda moderniteyi inşa etmiş olan “Avrupa’nın da Amerika’nın da dünyaya verebilecekleri yegâne şey: Kan, gözyaşı ve yıkım”dır (Kaplan, 27 Ocak 2017). Hatta aynı yazar Batı uygarlığını bütünüyle yok saymaktadır (Kaplan, 30 Ocak 2017): “Ortaya ne koydu, insanlık adına, hayatın anlamı adına Batı uygarlığı? Yeryüzünde adaletin, hakkaniyetin, barışın hâkim olması adına ne armağan etti insanlığa?”⁸ Tam da bu noktada moderniteye özgü değerlerin ters yüz edilecek biçimde yeniden okunduğunu görüyoruz. Batı modernitesi “vicdansız, insafsız, ikiyüzlü, eşitlikçi olmayan, acımasız, bencil” değerlerle hemhal kılınmaktadır. Köşe yazarları bu iddiayı sayısız örneklerle destekleyebilmektedirler: Denizde boğularak ya da soğuktan donarak ölen mültecilere seyirci kalan Batı, Trump’ın vize yasağını kınarken mültecilere kapılarını kapatan Batı, mültecilerden sadece iş gücüne ve ekonomilerine yarayacak olanları seçen Batı, 2003’ten itibaren Irak’tan Afganistan’a

Suriye’den Libya’ya Yemen’e uzanan coğrafyada her türlü karışıklığı tezgâhlayan Batı vb.

Modernleşme paradigması radikalizm kavramı üzerinden de bir tür ters okumaya maruz bırakılmıştır. Batı dünyasında İslam’ın “radikalizm” kavramı üzerinden betimlenmesine koşut olarak “Trumpist radikalizm” ifadesini tercih eden Milat yazarı Sambur, söz konusu politikanın “Müslüman olan herkesi potansiyel düşman ve suçlu” olarak gördüğünü, çünkü “Trumpçı radikalizmde hiçbir şekilde tolerans ve empati kavramlarına yer” olmadığını, zira Trump’ın “savaş, şiddet ve nefretle zehirlenen ve dünyayı yıkıma götürmeye kalkın bir fanatik” olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla görece daha katı bir İslamcı çizgide yer alan gazetelere göre genel olarak Batı’nın özelde ise Trump’ın “terörle mücadele stratejisinin tek hedefi, bütün Müslümanlardır”.⁹ Diğer bir deyişle, Batı’nın Müslümanlara karşı uyguladığı esas politika onlara “radikal terörist muamelesi” yapmaktır (Sambur, 6 Şubat 2017). Yeni Akit yazarı da benzer bir düşünceyi paylaşmaktadır: “Trump, bazı Müslüman ülkeleri değil, 1.6 milyar insanın tâbisi olduğu İslâm Dinini karşısına alan bir seyir takip ediyor”. Zira yazara göre “İslamofobi bir süper devletin devlet politikasına dönüşüp, kurumsallaşma sinyalleri” vermekte, böylece İslâm “bu süper gücün milli güvenlik sorunu haline” getirilmektedir. Bu ise uzun vadede ABD’yi “Müslümanlar için yaşanmaz bir ülke haline gelecektir” (Demirel, 5 Şubat 2017). Zira Trump “ABD’nin İslam aleyhtarı sosyal bilinçaltını harekete geçirmiş”, üstelik seçim öncesi bu yöndeki vaat ve görüşlerine seçmen de destek vermiştir. Bu anlamda Trump bir bakıma “ABD’nin genetiğidir” (Yeniçeri, 3 Şubat 2017). Hatta Milli Gazete ABD’de başkanlık koltuğunda kimin oturduğunun çok da önemli olmadığını, zira “ABD’de toplumun, özellikle de yönetimin geneline bir

⁸ Yazara göre Batı uygarlığını iki ‘şey’, ayakta tutmaktadır: “Refah toplumu ve tüketim ‘pornografisi” Bkz. Yusuf Kaplan, *Yeni Şafak Gazetesi*, 30 Ocak 2017.

⁹ “İslam ve Müslüman düşmanlığını küresel politika haline getirmeye hazırlanan Trump ve çığır ekibi, dünyayı ateşe atmanın admlarını atmaya hazırlanmaktadır. Trump ve etrafındaki çığır, Ortadoğu’yu ve İslam coğrafyasını yeni bir kan banyosundan geçirmeye çalışmaktadır”, Bkz. Bilal Sambur, “Trumpist Radikalizm İslam’a Karşı”, *Milat*, 27 Ocak 2017.

İslam ve Müslüman düşmanlığı hakim” olduğu kanaatindedir (Özkan, 2 Şubat 2017). Kısacası “*Amerikan kimliğinin, Batılı ve Hristiyan değerlerinin anti-tezi ve ulusal güvenliğe tehdit olarak ambalaj*”lanan Müslüman kimliği, güvenlikçi politikaların ve hatta nefretin bir devlet politikasına dönüştürülmesinin aracı kılınmaktadır. Üstelik Batılıların “*Müslümanlara karşı ayrımcılıkları yasa-laştırması ve uygulamaya sokması*” ilk kez karşılaşılan bir şey de değildir, fakat yeni olan “*bu yasakları uygulamaya sokan bir süper devlet*”tir. Uzun vadede karşı karşıya kalınan asıl tehlike ise giderek İslamofobyanın ya da yabancı düşmanlığı, nefreti ve ayrımcılığının “*toplumun ve siyasetin bir kesimi nezdinde normalleştiriyor ve meş-rulaştırıyor*” olmasıdır (Dalay, 6 Şubat 2017).

Bütün bir İslam dünyasının düşmanlaştırılması, komünizmle mücadele adı altında hegemonik bir düzen inşa eden ABD’nin soğuk savaş sonrasında düşmansız kalamayacağı için, bu kez düşman olarak İslam coğrafyasını “*yağma ve işgale*” konu etmiş olmasıyla ilişkilidir. Muhafazakar cenah-ta hakim olan anlayış gereği Batı “*küresel medya araçları*” dolayısıyla “*İslam ve terörizmin birbiriyile özdeş olduğu*”na dair güçlü kampanyalar yürütmektedir. Bu sayede Batı, İslam’ı “*terörizmle özdeşleştirirken*”, “*kendisinin emperyalist özünü saklamayı*” da beraberinde başarmaktadır. Dolayısıyla muhafazakâr yazarlara göre “*İslami terörizm veya radikal terörizm diye icat edilen efsane, Batı emperyalizmini maskeley-mek ve meşrulaştırmak için üretilen*” bir kurgudur (Sambur, 6 Şubat 2017). Üstelik böylesi bir politika/propaganda basit-çe Amerikan tarzı bir strateji olmaktan ziyade genel olarak bütünüyle Batı’ya ait bir husustur. Batı’yı/ABD’yi “*İslam aleyhine tuzak kuran*” “*ifsat şebekeleri*” olarak adlandıran ve muhafazakâr basının diğer örneklerinden farklı olarak söz konusu şebekenin hep “*mağlup olduğunu, kurdukları tuzaga kendilerinin düştüğünü*”, vize yasağı kararı alan ABD’nin de sonunun farklı olmayacağını müjdeleyen Yeni Asya gazetesi yazarı Çakır (Çakır, 1 Şubat 2017) ise mağduriyet söylemi

dolayısıyla ‘zalimin kaybedeceğine’ dair umut aşılamaya, kolektif bir ruh yaratmaya gayret etmektedir.

Batı’ya özgü İslam düşmanlığını küresel kapitalizmin kötülüklerine bağlayan¹⁰ Yeni Şafak yazarı Albayrak (Albayrak, 3 Şubat 2017), Batı ile İslam dünyası arasındaki ilişkilerin kavranışında 90’lı yıllardan farklı olarak Huntington’un medeniyetler çatışması tezi yerine Said’in şarkiyatçılık kavrayışını tercih etmiştir.¹¹ Çünkü bugün yaşananlar yazara göre, “*bir karşılıklık içermemektedir; Batı’dan Doğu’ya yönelen şey, dışlama, kriminalize etme, yok sayma*”dan başka bir şey değildir. Bu tür yönelimler ise “*nefret suçlarına zemin hazırlamaktadır.*” Fakat Batı ve İslam dünyası arasında eşitlikçi olmayan bu ilişkide anlamı üreten tarafın Batı oluşu, İslam’ın/ Müslümanların dünya genelinde nasıl kavranması gerektiğini de tayin etmektedir. Zira yazara göre “*Batı’da Müslümanlara yönelik nefret suçları işleyenlere bir tür ‘kaçık’ muamelesi çekilirken, suçları kişiselleştirilirken, 90’lardan itibaren Müslümanları tanımlarken kullanılan ‘fundamentalizm’, ‘terör’¹² gibi kelimelerle Müslümanlar toplu olarak şeytanlaştırılmaktadır.*”

Batı’nın İslam karşıtlığını pekiştiren bir diğer uğrak ise *İsrail’in varlığı ve Siyonizm*’dir. İktidar yanlısı Sabah, Yeni Şafak ve Star’a nazaran İslamcı kimliği daha belirgin olan Milat, Millî Gazete ya da Türkiye gazetesi yazarları ABD-İsrail rabitasını güçlü biçimde vurgularlar. Örneğin Trump için “*demokrasi, hukuk ve insan hakları boş kelimelerdir. Trump ve Neo-Conlar, İsrail’in güvenliği ve varlığı dışında Ortado-*

¹⁰ “*Küreselleşme, kapitalizm ve neoliberal politikaların insanlığı teslim almak için teorik tohumlama yapıları; bugün İslamofobik, irkçi politikaların hasadını alıyor*”. Bkz. Akif Emre, “*Sonlu Teorilerin Sonu*”, *Yeni Şafak Gazetesi*, 4 Şubat 2017.

¹¹ Fakat Milat gazetesi yazarı, Trump özelinde ABD’nin “*radikal İslami terörizmle mücadeleden akladığı şeyin medeniyetler arası çatışma*” olduğunu kanaatindedir. Diğer bir deyişle, yazara göre: “*Batı medeniyetinin temsilcisi olarak Trump, tehdit olarak gördüğü İslam’la savaşmanın kendisine verilen ilahi bir vazife olduğu şeklindeki vehim içindedir*”, Bilal Sambur, 27 Ocak 2017.

¹² Fundamentalizm kavramı ve İslam, fundamentalizm terör bağlantısı üzerine ayrıntılı tartışmalar için bkz. Zeidan a.g.m., p: 207-228; Zeidan, a.g.m., 43-80; Wellman – Tokuno, a.g.m., 291-6.

ğu'da hiçbir şeyle ilgilenmemektedirler" (Sambur, 3 Şubat 2017). Milli gazeteye göre bu türlü planların tarihi kökleri "Kudüs'e yönelik Haçlı seferlerine" dayanmaktadır (Özkan, 2 Şubat 2017). Tek fark, artık Haçlı ittifakına ABD'nin öncülük etmesidir. Bu anlamda İslam dünyası "ön safta İsrail ve onun sömürgesi ABD'nin olduğu ikinci Moğol İstilasası" ile karşı karşıyadır (Özfatura, 29 Ocak 2017). Hatta ABD, "Orta Doğu'daki Müslümanları İsrail, DEAŞ, PKK ve FETÖ zulümleri ile dizayn etmek istemektedir" (Özfatura, 3 Şubat 2017) Böyle bir kavrayış, DAES, PKK veya FETÖ türü yapılanmaların Türk sağ geleneğinden mülhem *maşa* metaforuyla anılmasına, kimi yazarların tabiriyle 'Hıristiyan Batı'nın Haçlı Ordusu' olarak adlandırılmasına yol açmaktadır. Hatta Türkiye gazetesi yazarına (Özfatura, 3 Şubat 2017) göre Batı'nın terörle mücadelesi "emperyalizmin kılıfı" iken, bu politikalarından ötürü en büyük suçlu (Türkiye ve birkaç ülke dışarda bırakılarak) da gafilliğin ötesinde hainlikle damgalanan "İslam ülkelerinin liderleri"dir.¹³

Komplocu Kavrayış: Oyunlar Kurup, Tuzaklar Tezgâhlayan Kötücül Batı

Batı(lı)'nın komplo teorileri dolayısıyla kavranışı, Batı'nın özcü bir kötülüğe mahkûm edilmesiyle ilişkilidir. Onun kötücül doğası ise bir üst başlıkta ele alındığı üzere İslam karşıtlığı ya da düşmanlığı ile rabitalanmıştır. Muhafazakâr gazeteler söz konusu olduğunda böylesi bir ilişkinin, en başta İsrail/Siyonizm düşmanlığıyla birlikte değerlendirilmesi gerekir. Örneğin Milli Gazete yazarına (Karaduman, 3 Şubat 2017) göre dünya "200-300 yıldan bu yana... Siyonist-Haçlı ittifakının kontrolünde"dir. Öyle ki, ABD, SSCB ve AB'yi kuranlar; NATO, IMF gibi küresel yapıları oluşturanlar; iki büyük dünya savaşını çıkaranlar; kapitalizm ve Komünizm

¹³ Bu arada ABD özelinde Batı'nın teröre ve bilhassa PYD/PKK/DHKP-C'ye yönelik destek verdiği argümanları İslamcı-muhafazakâr gazetelerden daha fazla milliyetçi basında karşılık bulmaktadır. Bkz. Orhan Karatas, "Trump'ın Peşinden Sürüklenmeyelim", Ortadoğu, 2 Şubat 2017.

hep "bunların eseri"dir. Kısacası insanlığın yaşadığı ne kadar kötülük ve "huzursuzluk" varsa kaynağında hep bu bahsi geçen Siyonist-Haçlı ittifakı yer almaktadır. Yeni Mesaj'dan Aslan (Aslan, 3 Şubat 2017) ise "dünyanın her yerinde, yerleştikleri ülkenin sanayisi, ticareti, medya ve basını"ni ele geçiren Yahudilerin hakimiyetinin Müslüman ülkelerde de hissedildiğini belirtir. Yahudi hakimiyetine ilişkin komplocu kavrayış öylesine içselleşmiştir ki, yazarlar genelde somut bir kanıt göstermeyi bile değersiz addederek, zan/sanı yoluyla bir takım ilişkileri açıklayabilmektedirler: "Çin dünyaya hâlâ kapalı kalmayı başardığı için bilemiyorum ama orada da ekonomide Yahudilerin etkili olduğunu zannediyorum." Çünkü gazete yazarlarına göre Yahudiler bütün bir dünyanın hakimiyetini arzu etmektedirler ve bunu da "yönettikleri Hıristiyan ve Müslüman kudretlileri, birbirleriyle savaştırarak" başarmaya çalışmaktadırlar (Aslan, 3 Şubat 2017).

Milli Gazete muazzam bir güç sahibi olan Siyonist-Haçlı ittifakı içindeki "çatlakların" "Trump'ın ABD Başkanı seçilmesi" ile sonuçlandığını iddia ederken (Karaduman, 3 Şubat 2017), bu gerilim Yeni Şafak gazetesinde yerini Yahudi (Amerika'yı ele geçiren neo-con'cu Yahudi gücü) – İngiliz çatışmasına bırakır. Buna göre Trump, söz konusu Yahudi gücünü tasfiye etmek istediğinden, gelen saldırıları göğüslemek adına İsrail ile daha derin ilişkiler kurmak zorundadır. Fakat asıl önemli olan husus (ve komplocu kavrayış) ise şudur: gerek "Anglo-Amerikan gücü" gerekse "Yahudi gücünün ortak hedeflerinden biri, İslam'ın yeniden tarih sahnesine çıkışının durdurulmasıdır". Burada İslam'ın yeniden tarih sahnesine çıkışı ile bütün bir İslam dünyası değil doğrudan Türkiye kastedilmektedir. Çünkü "derin tarih ve medeniyet tecrübesiyle" Türkiye "İslam dünyasını etrafında toparlayacak tek ülke"dir. İslam birliği ve bu birliğe Türkiye'nin önderlik etmesi gerektiği düşüncesi -ayrı bir başlık altında ele alınacağı üzere-, İsl-

lamcı cenahta son derece yaygın bir kanıdır.¹⁴

Yeni Mesaj gazetesi ise Ortadoğu özelinde “*Amerika'nın karizmasının çizilmesi ve kapitalizmin tarihe gömülmesi*” tehlikesi nedeniyle “*İsrail-ABD ittifakının bölgesel ve küresel ölçekte kartları açık oynayacağını*” iddia eder (Koç, 27 Ocak 2017). Bunu delillendirmek adına sıraladığı örnekler çoktur: İsrail işgali altındaki Doğu Kudüs'te yeni yerleşim yerlerine onay çıkması, Amerikan Büyükelçiliği'nin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınma sözünün öne alınması, PKK/PYD-YPG'ye Amerikan üniformaları giydirilmesi, FETÖ-PKK-İŞİD gibi örgütlerin Amerika ve AB ülkelerinde kuluçkaya yatmayı sürdürmesi vb. “*Coğrafyasız, vatansız gibi görünen... ve sanki dünyanın tek sahibi (olan) ... buldukları, saklandıkları yerlere aciz/mazlum/soykırım kaçkanı olarak yerleşen Yahudiler; 20 bilemedin 30 yıl sonra saklandıkları yerlerin ekonomisine hakim olmuşlar*”dır. Aciz gibi görünseler de “*buldukları yerlerin en kudretlilerine hükmederler! Mazlum gibi dururlar ama onlardan zalimi yoktur! Vahşi sarmaşık gibi, köksüz ama çok hızlı yayılmacılar!*” (Aslan, 3 Şubat 2017) Bütün savaşları çıkartan ve fakat bu savaşlardan kazançlı çıkanlar da hep aynı güçtür. Sonuçta bütün bilinmeyen sırlar komplocu bir kavrayışla çözülmüş gibidir:

... görünen o ki, aciz-mazlum-zayıf maskesiyle işgal ettikleri güçlü devletler arasında ittifaklar sağlayarak dünyaya saldırtan gizli güç, sınırsız Yahudi İmparatorluğu'dur! Diğer dil ve din ortağı iki Hıristiyan ülke ABD ve İngiltere de, bu 'Gizli İmparatorluğun' öncü kuvvetleri gibiler! Bu 'Gizli İmparatorluğun' bizde de uzantılarının olduğu çok belli! Kimi

¹⁴ Kaplan'a göre bu durumu Batılılar biliyorsa da “*bizim metamorfoz yemis Batılı entelijansiyamız*” ya bir türlü görememekte ya da işlerine gelmediği için görmemiş gibi davranmaktadır. Dolayısıyla modernleşme paradigması bağlamında dindar halk-Kemalist seçkin ayırımı burada da kendini açık etmiş durumdadır. Bkz: “*Türkiye'yi Hafife Almayacaksınız!*”, *Yeni Şafak Gazetesi*, 3 Şubat 2017. Türkiye gazetesi yazarı Özfatura ise İslam birliğini çıkış noktası almak üzere farklı bir komplo kurgular: İslam dünyasında ne zaman bir birlik kurulmaya çalışılsa, “*Müslümanların birliğine çalışanlardan intikam alınmıştır*”. Bu sayede böylece bir birlik gayretinde olan liderlere de “*aynı akibete maruz*” kalınacağına dair mesaj verilmiştir. Bkz: M. Necati Özfatura, “*Filistin'de Soykırım Devam Ediyor*”, *Türkiye*, 1 Şubat 2017.

'İhlımlı İslam' söylemiyle; kimi, 'Dinler Arası Diyalog' teraneleriyle; kimi 'Medeniyetler Arası İttifak' safsatısıyla, kimi 'Kitab-ı Mukaddes' ve 'Yehova Şahitleri' zevzeklemeleriyle, bu 'Gizli İmparatorluğun' verdiği görevleri yapmaktalar! (Aslan, 3 Şubat 2017)

Komplocu kavrayışın bir başka ayağında, ABD'nin Suudlar'la birlikte 1960'lı yıllardan itibaren yaratmaya çalıştığı farklı bir *İslamcı* çizgi ve bunun bir ürünü olarak FETÖ “*projesi*” yer almaktadır. Amerikan yanlısı liberalizm ile “*çakma İslamcı*” FETÖ, 12 Eylül darbesi sonrasında devlet yapılımasına sızmıştır. Ancak bu ilişkiler ağında asıl mihenk küresel finanstır (Uygur, 5 Şubat 2017). Zira küresel finans, Uygur'un tabiriyle “*ABD devletini bir elbise gibi sırtına giyerek dünyanın hâkimi olmak*” istemiştir. Çünkü dünya genelinde askeri harcamaların yaklaşık yarısı ABD'ye aittir (Uygur, 30 Ocak 2017). Görüldüğü üzere gazete, komplonun en zirvesinde sermayeye yer verirken, o sermaye bazen Amerikan, bazen küresel, bazen İngiliz ve genellikle Yahudi sıfatını alsa da komplocu kavrayışların Gordion düğümü gibi işlev gördüğü iddiasındadır. Güneş'a nazaran İslamcı çizgide yer alan Yeni Akit gazetesi (Demirel, 5 Şubat 2017) ise komployu Açık Toplum Enstitüsü ve kurucusu Soros üzerinden inşa etmektedir. Söz konusu enstitü ve ardındaki sermaye, Trump'ın vize yasağı kararının ardından “*dünyanın farklı ülkelerindeki ayakları*” vasıtasıyla Trump karşıtı gösteriler düzenlemiştir. Öyle ki söz konusu sermaye, Türkiye'deki Gezi ayaklanmalarını, Mısır'daki darbecileri desteklemiş, hatta Türkiye'de 15 Temmuz'da darbe yaptırmaya bile kalkışmıştır. Zira bu güç “*CIA ile beraber*” çalışmaktadır. Türkiye gazetesi (Özfatura, 3 Şubat 2017) sermayenin hâkimiyet alanını daha da genişletir: IMF'den kredi almayı reddeden Çavuşesku, Kaddafi ve Saddam'ın akıbetleri, Ukrayna'da yaşanan iç karışıklık, hep küresel sermayenin tezgâhidir. Görüldüğü üzere komplocu kavrayış, herhangi bir ülkeye mahsus spesifik sorunları görmek yerine, bütün sorumluluğu ya da çözümsüzlüğü dışarıya/

dış güçlere atmakta, böylece içeriye özcü bir mantıkla ve mutlak bir haklılık paradigması üzerinden temizleyerek yeniden kurmaktadır. Böylesi bir komplocu zihniyetin siyaseti kavrama biçimininse, savaş mantığı çerçevesinde ve kısır çekişmeler üzerine işleyeceği açıktır. Milli Gazete (Toptaş, 30 Ocak 2017) bunun en tipik örneğini sergilerler: “*Bir zamanlar biz bir tek millet iken kurt planıyla elliden fazla devletçikler haline getirilmişiz... Bu kurtlar daha sinsi. Ölüm noktasına yaklaşmaya kadar kanımızı emiyorlar, sonra bırakıp başkasına geçiyorlar*”. Kötücül Batı’nın oyunlarını/tuzaklarını anlamlandıran ‘kurt planı’ ifadesi daha önce bahsedildiği üzere, sinsilik üzerinden tehlikenin boyutunu vurgular. “*Yeni bir dünya*” kurmaya çalışan “*küfür millet*” bunun için “*Müslümanların yok edilmesi gerektiğine*” inanmaktadır. Buna göre “*Türkiye’de Türkçülük-Kürtçülük planı uygulandığı gibi Türkistan’da, Azerbaycan’da, Buha-ra’da, Semerkand’ta şimdiden Kurguzluk, Kazaklık, Özbeklik, Türkmenlik, Sünnilik, Şiilik, Arap Şiiliği, İran Şiiliği ateşini yakmaktalar.*”

Komplocu kavrayış, örnek alıntılamalardan da görüldüğü üzere hem Batı’yı hem de İslam dünyasını kendi içinde türdeş ve homojen kılmakta, bu iki medeniyet arasındaki ilişkiler bir tür zıtların birlikteliğine işaret etmektedir. Böylesi bir komplocu kavrayışın her türlü etnik ya da ulusal farklılığı yok sayan ümmetçi bakış açısıyla buluşması, onu bölünme/parçalanma fobisini üreten bir kaynağa dönüşmektedir. Bahsi geçen söylemin bir adım ötesi ise Türkiye’nin büyüüp güçlenmesini engelleyen iç ve dış düşmanlar retoriğinde somut bir içeriğe bürünen Batıyı ve modernliği ötekileştiren dildir (Öztan, 2014: 99-100). “*Haritası değişmeyen yalnız Türkiye ve İran kaldı. Bu iki ülkeyi de, mezhep farklılığını kullanarak birbirleriyle kapıştırmaya çalışıyorlar. Sömürgeci güçlerin bu sinsi tuzağına alet olunmamalı*” (Tarım, 31 Ocak 2017) Örneğin Yeni Şafak gazetesi komplonun mağdur öznesini bütün bir İslam dünyası üzerinden değil, Türkiye özelinde inşa

etmektedir:

Türkiye’nin güçlenmesi bile Batılıları ürkütmeye yetiyordu. Ama Türkiye’nin medeniyet iddialarını kuşanarak güçlenmeye başlaması, Batılıların Türkiye’ye her bakımdan düşmanca tavırlar, tutumlar ve stratejiler geliştirmeleri için kâfiydi. O yüzden Batılı ülkeler, bir yandan terör örgütlerini besliyor ve kışkırtıyorlar, öte yandan da Türkiye’nin etrafını kuşatıyor, işgal ediyor, haritaları yeniden çiziyor ve Türkiye’yi nefes alamaz hâle getirmek istiyorlardı (Kaplan, 3 Şubat 2017).

Kötücül bir doğaya sahip olan Batı’yı kötülüğe mahkûm eden en büyük etken ise Trump’ın vize yasağına da konu olan terördür. İslam’ı şiddetle ilişkilendiren “*Batı emperyalizmi*”-nin “*dünyadaki bütün kötülüklerin kaynağı olduğu gerçeğini*” anlatmak gerektiğini düşünen Milat yazarına (Sambur, 6 Şubat 2017) göre “*Batı’nın temel özgülüğü, şiddet ve terörizmi bir endüstri haline*” getirmesidir. Bu endüstri sayesinde “*Batılı devletler, dünyanın birçok yerinde, özel olarak da Ortadoğu coğrafyasında yoğun bir işgal ve yağma hareketi gerçekleştirmektedirler.*” Üstelik söz konusu emperyalizmin ve terörizmin taşıyıcı dinamiği de “*Hristiyan kiliseleridir... Batı, emperyalizm, terörizm ve Hristiyanlıkla iç içe olan tarihini hep saklamıştır. Batı, karanlık, vahşi ve emperyalist özünü saklarken, kendisine karşı düşmanlar icat etmekten geri durmamıştır.*” Uzunca bir zamandır “*İslâm dünyasını işgal eden, varidatını gasp eden, yüz yılda yüz milyona yakın Müslümanı katleden ve yurdundan eden zalim*” Batı, yaptığı bütün bu kötülükleri medya gücüyle ve buna bağlı olarak algı operasyonlarıyla gizlemekte ve fakat Müslümanları “*terörist ve öcü olarak takdim*” etmektedir.¹⁵

¹⁵ Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısına damga vuran bir dizi siyasi olay -İsrail Devletinin kuruluşu, Arap-İsrail savaşları, İran İslam Devrimi, Sovyetlerin Afganistan’ı işgali, Bosna ve Çeçenistan savaşları- köktenci-İslamcı çizginin antiemperyalist bir görünümde terörizme kaymasına yol açmıştır. Yorum için bkz. (Volpi, 1993: 491-492).

Oysa Milli Gazete'ye (Bozgeyik, 3 Şubat 2017) göre "Müslüman mücâhid olur" fakat "aslâ teröre bulaşmaz ve aslâ hâin olmaz."¹⁶ Bu yolla ABD başta olmak üzere Batı dünyasının gözünde kurulan *terör-İslam rabitası* özcü bir mantıkla tersine çevrilmektedir. Buna rağmen bir "Müslüman terörist olmuşsa" gazeteye göre o kişi Batı'nın "ve onun fikirlerinin uşağı olmuş" demektir. Diğer bir deyişle böylesi bir birey özcü bir kavrayışla kolektif *bizlik* kategorisinin içinde yer alma şansını yitirmekte, *dış gruba/ötekiliğe* hapsedilmektedir. Zira gazeteye göre "teröristin ağababası" ve "terörist oğlu terörist" de Batılılardır. Bu fikri meşrulaştırmak adına verilen örnekler ise ziyadesiyledir: "Amerika'da 150 milyon Kızılderili'yi, Avustralya'da 20 milyon Aborjin'i, I. ve II. Dünya Savaşında toplam 35 milyon insanı, Vietnam'da 5 milyon kişiyi, Hiroşima'da 140 bin ve Nagazaki'de 143 bin kişiyi öldüren" hep Batılılardır. "180 milyonluk Afrika nüfusunun yüzde 77'sini köleleştirip katleden" yine Batılılardır. "Şu anda dünyadaki, bilhassa İslâm dünyasındaki düzinelerle terör örgütleri de" bütünüyle Batının "ürünü ve uşağı"dır.

Yeni Şafak yazarı Albayrak Batı ve terör ilişkisini daha da açık ifade etmektedirler:

Batı tarihi terörün tarihidir. Bu başlık altında, Fransız Devrimi'nden sonra kendilerine anarşist diyenlerin başlattığı 'suikastler dizisi'ni terör tanımı içine alamayacaksak, neyi alacağız? Tarih boyunca, Zapatistalardan tutun, IRA'ya kadar, ETA'ya kadar Hristiyanların yaptığı terör eylemlerine, devlet adamlarına sıralı suikastler düzenleyenlere 'Hristiyan terörü' denmemiş ama Müslümanların gerçekleştirdiği terör eylem-

¹⁶ Köktenci-Selefi çizginin antiemperyalist bir görünümle terörizme kaydığı olaylar silsilesi içerisinde Afganistan tecrübesi önemlidir. Zira Afgan direnişi uluslararası bir mücahit kültürünün şekillenmesine önemli ölçüde ön ayak olmuştur. Bkz. (Wiktorowicz, 2001: 22-23). Bu bağlamda *cihad* kavramı, terörize olan İslam'ı dinen meşrulaştıran ana söylem malzemesine karşılık gelmeye başlamıştır. Tabii İslam dünyasının giderek daha şiddet ve ötekileştirme temelli bir siyasete doğru kaymasına paralel bir şekilde çağdaş, seküler ve liberal siyasal kimlikler etkinliklerini yitirmiştir. Bkz. (Khashan, 1997: 10-14). Bu süreç aynı zamanda dar-ül İslam ile dar-ül Harb arasındaki sınırları bulanık hale getirmiş, bir anlamda dar-ül Harb İslam dünyasını içine alacak şekilde genelleşmiştir. Bkz. (Kepel, 2006: 17-8).

lerine hem 'İslami terör' etiketi yapııştırılmış, hem de dünyadaki tüm Müslümanların, bir başka Müslümanın işlediği terör eyleminden dolayı mahcup olması beklenmiştir (Albayrak, 3 Şubat 2017).

Batı'nın İslam'ı ve Müslümanları topyekün *terör* ile rabitalandırmasına koşut olarak, gazete de Batı'yı bütünüyle homojen ve türdeş bir başlık altında ele almış ve 'terörün yaratıcısı Batı' damgasını inşa etmiştir.¹⁷ Yeni Şafak yazarı Kaplan (27 Ocak 2017) bu nedenle Batı'nın "umutlar değil, korkular üzerine kurulduğunu ve var olduğunu" iddia eder. Böylece yazar özü itibarıyla özgürlük ve insan hakları temelli bir mesele olan vize yasağı kararı dolayımıyla Batı medeniyetini "özgürlükler, insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasi... gibi gözboyayıcı, işlenen cinayetleri maskeleyici" "retoriksel sloganlar üreten..." biçiminde betimlemektedir (Kaplan, 30 Ocak 2017). Buna bağlı olarak, Müslümanlara yönelik vize yasağı kararını protesto edenler de *ikiyüzlülük* damgası ile de-ğersizleştirilmektedir:

İlginçtir, Müslümanlar bombalanırken orali olmayan hatta destekleyen, kimyasal silahlarla öldürülürken "Benim problemim değil" diyen, mülteci botlarında Akdeniz'de boğulurken "Onlardan nasıl kurtuluruz?" diye karalar bağlayan-

¹⁷ Güneş gazetesi iki kutuplu dünyanın ortadan kalktığı bir dönemde ABD'nin dünya egemenliğinin söcekliğini garanti etmek adına düşman icat etmesinin kaçınılmazlığını vurgulamakta ve İslami terörün soğuk savaş sonrası böylesi bir ihtiyacın eseri olduğunu iddia etmektedir. Bkz. Kayhan Uygur, "Amerikan Gözbağcılığının Bitişi-6", Güneş Gazetesi, 3 Şubat 2017. Millat Gazetesi ise Batı emperyalizminin "İŞİD, el-Kaide gibi örgütlerle mücadele adı altında Suriye ve Irak'ta kapsamlı bir işgal hareketi yürüttüğünü, bu anlamda Batılı liderlerin "radikalizmle mücadele adı verdikleri strateji"nin aslında "emperyalist paylaşım politikalarının merkezi"nde yer aldığını iddia etmektedir. Bkz. Bilal Sambur, "Emperyalizm, Terörizm ve Batı", Millat Gazetesi, 6 Şubat 2017. Hatta aynı yazar, bilhassa İŞİD'le mücadele adı altında yürütülen şeyin, "aslında Ortadoğu'da İsrail hükümetinin mutlak bir şekilde kurulmasından başka bir şey olmadığını" söyler. Türkiye gazetesi yazarı Özfatura ise savaş ve çatışmaların "İsrail ve ABD toplumunu bir arada" tuttuğunu, savaşların sona ermesi halinde ABD ekonomisinin çökeceğini iddia eder. Bkz. M.Necati Özfatura, "Savaşsız Yaşamazlar!..", Türkiye Gazetesi, 29 Ocak 2017. Akşam gazetesi yazarı Ulutaş, seçimler öncesinde Trump ve ekibinin öteki olarak kodlanan "Müslümanlara yönelik ayrımcı politikaların ulusal güvenliği güçlendireceği şeklinde temelsiz ve tehlikeli fikirleri dolaşma" sokuğunu, fakat bu türlü politikaların tam tersine İŞİD ve türevlerine verilen bir tür "hayat öpücüğü" olduğunu belirtir. Bkz. Ufuk Ulutaş, "Trump Döneminde Müslüman Olmak", Akşam Gazetesi, 30 Ocak 2017.

lar bir anda Müslümanlarla dayanışma içine girdi. Böylesi rezil bir icraatın sevinilecek tek tarafı bu olsa gerek, Batı'nın liberal demokratlarının aklına Müslümanların da insan olduğu gerçeğinin gelebilmesi için, önce başlarına Trump gibi bir belanın gelmesi gerekiyormuş (Oruç, 2 Şubat 2017).

İslamcı-Muhafazakâr Düşüncede Yüz Yıllık Beklenti: 'Batı'nın çöküşüne çok az kaldı!'

Milli Gazete vize yasağı kararı sonrası ortaya çıkan tabloyu "ABD-küresel sistemin türbülansı" olarak yorumlamaktadır (Erol, 26 Ocak 2017). Böylesi bir türbülans Türk-İslam coğrafyası açısından yüzyılda bir gelen fırsat olup, bunun ıskalanmaması gerekir. Zira ABD hegemonyayı yeniden inşa etme krizinden başarıyla çıkamayacak ve sonu "imparatorluklar mezarlığı" olacaktır. Yazarlara göre ABD de mevcut kapitalist sistemle daha fazla devam edemeyeceğinin farkında olup, bir sistem ve ideoloji değişikliği içerisine girmiştir. Nasıl ki SSCB parçalanmışsa, AB çökmekte ve ABD de dağılmak üzeredir. Dolayısıyla dünya adeta "Osmanlı'nın gerilemeye başladığı 1700'lü yıllara geri dönmekte"dir (Karaduman, 3 Şubat 2017). Yeni Şafak yazarı Kaplan (30 Ocak 2017) ise sermaye/üretim ilişkileri dolayısıyla değil fakat "felsefi olarak, entelektüel olarak, estetik olarak, ahlâkî olarak söyleyebileceği dışı dokunur bir şey kalmadığı" tezi üzerinden Batı medeniyetinin bittiğini muştular. Bu nedenle büyük düşünürler ve sanatçılar çıkaramadığı gibi, sürekli olarak "azmanlaş"makta, "gücüne güç katarak, kan'la, gözyaşıyla ve yıkımlarla varlığını ve hegemonyasını sürdürmeye" çalışmaktadır. Milat yazarı (Kayadibi, 2 Şubat 2017) da benzer biçimde dünyanın kan gölüne çevrilmesini, mazlumların gözyaşlarına aldırış etmeden zorbarlarla işbirliğini "sona yaklaştığının en katıksız göstergesi" olarak değerlendirir. Bu çerçevede ABD'nin güçlü bir devlet olduğu yanılığısından biran evvel kurtulmak ge-

reklemektedir. Zira tek yaptığı, "kurmuş olduğu dolar endeksli sömürü çarkına diğer ülkeleri alıştırmış olması, farklı çıkışları tehdit olarak algılayıp düşman ilan etmesi"dir. Gazete, bu iddiasını somutlaştırmak ve desteklemek adına şu örnekleri sıralar: "...gün gelip Roma'yı en zirve noktasında bir İsa'nın gelip alaşağı etmesi, Firavun'un zulümde doruğa ulaştığında bir Musa'nın çıkıp gelmesi gibi, Amerika'nın da sonu belki eli sapanlı bir Yemenli mazlum ile olacaktır." Görüldüğü üzere ABD'nin çökeceği ütopyasını dillendiren gazete yazarları bunu sıklıkla dinler tarihi üzerinden temellendirmekte, somut tarihsel, ekonomik, politik, küresel vb. gerçeklikleri ıskalamaktadırlar ki, bu da tipik biçimde İslamcı-muhafazakâr kavrayışa özgü ütopyasının temelsizliğini/zayıflığını göstermesi adına anlamlıdır. Türkiye gazetesi (İmiş, 2 Şubat 2017) ise yukarıda izah edilen çizgiden kısmen farklılaşmakta ve Batı'nın çöküş ütopyasını, Batılı siyasal sistemlerde aşırı sağın ve radikalizmin yükselişiyle ilişkilendirmektedir. Aşırı sağ ve radikalizmin yükseliş nedenlerini izah etmeye gerek duymayan gazete yazarları, Trump'ın seçim başarısını "radikal siyaseti" güçlendireceğini, bunun da Batı demokrasilerinin çöküşünde bir tür "çiğ etkisi" yaratacağını iddia etmektedirler. Pek çok ülkedeki aşırı sağ partilerin Trump'ın vize yasağı kararını desteklemeleri de yazarlara göre bunun tipik bir örneğidir.

'İslam Birliği' ve Türkiye'nin Lider Rolü

Yukarıdaki ele alınan Batı'nın çökeceğine dair beklentinin, İslam dünyasındaki birlik ütopyası ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Zira Batı çöküş sürecine girmişse şu durumda "bir haçlıyı diğer haçlıya karşı kullanmayı düşünmek yerine artık İslam Birliği'ni yüksek sesle telaffuz etmenin zamanı gelmiştir, hatta geçmektedir" de (Özkan, 30 Ocak 2017). Milli Gazete yazarları tam da bu noktada Müslümanlar arasındaki konuşmama, birbirlerinin dertleriyle dertlenme, geleceği birlikte kurma ve kucaklama ülküsü taşımama,

acida ve kıvançta ortaklık içinde bulunmama haline atıfta bulunarak, işte bu koşullarda Trump'ın Müslümanlara "halkaret edebildiğini" belirtmektedirler. Gazetenin bu anlamda seküler bir politik hayati değil ümmetçi bir kavrayışı öne aldığı söylenebilir. Zira onlara göre din, "ülkelerin idaresinde en belirleyici faktör"dür (Tarım, 31 Ocak 2017). Dünyanın "üçüncü paylaşım savaşına" doğru sürüklendiği iddiasındaki Yeni Mesaj gazetesi ise değişmeyen tek bir gerçek olduğunu vurgular: "emperyalist emeller taşıyan tüm ülkeler gözünü... İslam coğrafyası"na dikmiştir, bu nedenle böylesi bir "şer projeye Müslümanların topyekün itiraz etmesi ve direnmesi" kaçınılmazdır. Birlik olunamaz ise sonuç "esaret ve sömürü"dür (Yıldırım, 30 Ocak 2017). İslamcı muhafazakâr cemaatta ümmetçi bir kavrayışla böylesi birlik hayalleri kurulurken, bu hayali çerçeveleyen diğer önemli bir beklenti ise Türkiye'nin, "tarihî tecrübesiyle İslam dünyasına liderlik, ağabeylik" yapacak olmasıdır (Tarım, 31 Ocak 2017).

İktidar yanlısı duruşuyla bilinen Star gazetesi Müslümanların kötülöklere ve düşmanlıklara "tek bir yürek halinde karşılık veremediğini" belirtirken, mücadeleyi ümmetçi bir temelde değil, reel-politik ve pragmatist temelde örgütlemeye çalışmaktadır. Gazeteye göre nüfusunun çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu devletler "Amerikan vatandaşlarının ve ticari mallarının kendi ülkelerine girişine birlikte engel koyacak olsa" Trump ve diğer liderler kararlarını gözden geçirmek zorunda kalacaklardır (Çakırgil, 2 Şubat 2017). Hiçbir rasyonel karşılığı olmayan, küresel çağın getirdiği ekonomik, politik, kültürel vs. ilişkileri göremeyen bu bakış açısı, ham ve romantik bir İslam birliği hayalinin dışavurumudur. Fakat Star'ın, muhafazakâr basınla ortaklaştığı nokta, sayıları iki milyara yaklaşan "Müslümanları temsilen söz söyleyebilecek bir yetkili baş'ın bir liderin" olmayışıdır. Gazeteye göre aslında böylesi bir liderlik mefhumu Osmanlı'da 1. DS. öncesinde halifelik özelinde ve İslami temelde mevcut iken "içimizdeki

emperyal piyonlar eliyle havaya uçurulmuş"tur. Böylesi bir komplocu kavrayış biçimi, Kemalist modernleşme ve devrim sürecini, dinsel ve kültürel temelde düşmanlaştırılan Batı ile aynı kategoriye hapsetmiş olmaktadır.

Yeni Şafak'a göre ise dünyanın an itibariyle önünde tek bir seçenek kalmıştır: "İslâm'ın yeniden bir medeniyet hamlesi gerçekleştirmesi ihtimali". Ki, "bu ihtimal, Batılıların kâbusu, mazlum halkların da rüyası ve bitmeyen duası"dır (Kaplan, 27 Ocak 2017). Batı'nın çökeceği fikri etrafında kurgulanan bu romantik birlik söylemini somutlaştırıp hayata geçirebilecek yegâne ve tek ülke ise bekleneceği üzere Türkiye'dir. Zira "derin tarihî ve irfanî tecrübe yalnızca Türkiye'ye" mahsustur. "İslam coğrafyası demek Türkiye demek"tir. "Türkiye'yi düşünmeden İslam'ı yıkmak mümkün değil"dir. Bu nedenle "Türkiye siz İslam diyenler ancak Amerika'ya hizmet edenler"dir (Uygur, 5 Şubat 2017). Sabah da bu doğrultuda Türkiye'nin güçlü oluşunu ümmetin güçlü olma teminatı olarak, ümmetin güçlü olmasını ise ABD'dekiler dahil dünyanın dört bir yanındaki Müslümanların güçlü oluşu ile ilişkilendirmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin de, elini kolunu öncelikle kendi nüfuz alanındaki mazlum ülkelere uzatması gerekmektedir (Kaplan, 30 Ocak 2017).

Yasak Kararının ve Karara Yönelik Protestoların Değerlendirilme Biçimi

Yeni Birlik gazetesi her ne kadar vize yasağını ABD'nin "kendi değerlerinin dibine dinamit" yerleştirmek (İzgi, 1 Şubat 2017) biçiminde yorumlamış olsa da, genel tavrı itibariyle adeta Trump'a yönelik karşı çıkışları hafifletmeye çalışmaktadır. Örneğin yasak kararının adının "Müslüman yasağı" olarak anılmasını "...bazı ülkelerden ABD'ye girişi kısıtladı. Söz konusu ülkeler İslam ülkeleri olunca adı Müslüman yasağı olarak tanımlandı" biçiminde ifade etmekte; dolayısıyla sanki

özü itibarıyla Müslümanlara yönelik bir yasak yokmuşçasına anlam üretmektedir. Bir sonraki satırda Obama yönetimiyle ilgili çıkışı ise gazeteyi tipik bir iktidar yanlısı gazete çizgisine yerleştirmektedir: “Teknik olarak doğru. Tıpkı bir önceki başkanlarının insansız hava araçlarıyla öldürdüğü kişilerin hep Müslümanlar olması nedeniyle Müslüman katili olması gibi” (İzgi, 1 Şubat 2017). Üstelik gazete, söz konusu yasağı hak ve özgürlükler açısından değerlendirmemekte, bunun yerine Trump’ın bir işadama oluşunu, karakteri gereği yaptığı işleri tanıtmayı ve duyurmayı sevdiğini, bu nedenle yasak kararını da tantanalı bir yöntemle gerçekleştirdiğini vurgulamakta, böylece yasak kararının öze ilişkin boyutu talileştirilmektedir.

Katı İslamcı tavırlarıyla bilinen Yeni Akit de kararı hem dini ayrımcılık, islamofobia, inanç ve ibadet özgürlüklerine karşıtlık temelinde yorumlamakta; hem de kamuoyuna “Müslümanların ABD’ye sokulmaması” olarak yansıtılmış olmasına rağmen kararı Trump’ın seçim öncesindeki vaatlerini gerçekleştirmek konusundaki ciddiyetini göstermek üzere attığı önemli bir adım olarak ele almaktadır (Varol, 2 Şubat 2017). Dolayısıyla ‘ortada İslam dünyasına yönelik bir karşıtlık yoktur, Trump seçim vaatlerini yerine getireceğini ispat için böylesi bir ciddi adım attı’ iddiası, gazetenin İslamcı kimliği ile iktidar yanlısı tavrının çatıştığını, fakat bu çatışmadan iktidar tercihleri doğrultusunda kanaat üretme tavrının galip çıktığını göstermektedir. Bu durum, *takiyyeci* ve *pragmatist* tavrın İslamcı-muhafazakâr cenahı karakterize eden önemli bir husus olduğunu örneklemesi adına anlamlıdır. Sabah gazetesi de Yeni Akit gibi kararın öyle olmasa da “Müslüman yasağı olarak kodlanmasına” sebep verdiğini hatırlatmakta, oysa bunda şaşılacak bir şey olmadığı, zira seçim kampanyası boyunca Trump’ın zaten bunu vurguladığı, bu sebeple “*vaat edilenin bayağı altında bir uygulama*” olduğu belirtilmektedir (Kaplan, 30 Ocak 2017). Daha da ilginç olanı ise şu

satırlardır: “*kimse kusura bakmasın, politik doğruculuk yapmayacağım: Benim birinci derdim ülkemdeki ve bölgedeki Müslümanların hali. Ya bombalar altında canı çekişerek ya açlıkla boğuşarak ya milislerce parçalanarak öldürülen Müslümanları, ABD’deki hayatı 90 günlüğüne askıya alınan Müslümanlardan daha çok önemsiyorum ve bunun için özür dilemeyeceğim*” (Kaplan, 30 Ocak 2017). Aynı gazeteden bir başka yazar (Altıok, 1 Şubat 2017) ise sınırına duvar örmeyi düşündüğü Meksika’nın Hıristiyan bir ülke olduğuna, dolayısıyla meselenin “*İslamofobiden ziyade 9/11 sonrası uygulamaya konulan ulusal güvenlik devleti perspektifi*” yanına işaret etmektedir. Şu durumda bir yandan İslam birliğinden söz edip Batı’yı din üzerinden düşmanlığa hapsederken, öte yandan ‘aslında karar Müslüman yasağı değil fakat kamuoyunda böyle adlandırıldı’ demek¹⁸ ve üstelik Müslümanlar arasında bir ayırım yapmak kendi içinde büyük bir çelişki olduğu gibi, İslam birliği kavrayışının da ne kadar temelsiz olduğunu açık etmektedir.

Yasağı “*Müslüman ülkeleri cüzzamlı gören*” ayrımcı bir anlayışın eseri olarak değerlendiren Yeni Şafak (Ersanel, 1 Şubat 2017), Meksika sınırına duvar örme vaat ve kararı ile birlikte düşünüldüğünde meselenin basitçe “*terör değil, terör korkusu altında bir yabancı düşmanlığı*” olduğunu vurgulamaktadır (Albayrak, 1 Şubat 2017). Daha da önemlisi o *yabancıların* ağırlıklı olarak ortak paydası ise *yoksul* olmalarıdır. Dolayısıyla gazete, hedefe konulanın aslında İslam değil yabancılar olduğunu ve bunu da ırkçı tavrın şekillendirdiğini iddia etmektedir. Öte yandan kapitalist ABD’nin “*demokrasi, çoğulculuk, ötekine saygı, farklıya tahammül, empati gibi değerlerle*” kapitalizmin “*vahşiliğini maskeleydiğini*” ve hatta sisteme yönelik “*saldırılarına karşı savunacak işlevsel araç-*

¹⁸ Oysa Vatan, Sabah ve Yeniçağ yazarları bunun doğrudan Müslümanlara yönelik bir yasak olduğunu, zira söz konusu yedi ülkeden gelebilecek “Hıristiyan mültecilerin” bir kısıtlamaya maruz kalmadığını belirtmektedir. Müge İplikçi, “Donald Arca ve Çitleri”, *Vatan Gazetesi*, 30 Ocak 2017; Hilal Kaplan, “Sevim Koş, ABD Müslümanlara Eziyet Ediyormuş!”, *Sabah Gazetesi*, 30 Ocak 2017; Özcan Yeniçeri, “Trump ABD’nin Genetiğidir”, *Yeniçağ Gazetesi*, 3 Şubat 2017.

lar” ürettiğini; ancak Trump gibi bir “*müteahhit*”m ekonomik çıkarları önceleyerek yeni bir küresel ticaret perspektifi ile söz konusu değerleri yok saydığı da hatırlatılır. Gazeteye göre, Trump bunu yaparken meselenin özünde yer alan yoksul karşıtlığını “*terör kılıfına*” sararak perdelemektedir. Zira 11 Eylül sonrası düşünüldüğünde “*terör ABD kamuoyu için meşru bir gerekçedir*”. Kısacası Albayrak, ABD’ye giriş yasağının özel olarak Müslümanları hedef alıyor gibi gözükse de asıl istenmeyen yoksul kitleler olduğu iddiasındadır. Sabah gazetesi köşe yazarı Altınok (1 Şubat 2017) ise yasak kapsamına alınan ülkelerin Batılıların yıllardır bombaladığı ülkeler olduğuna dikkat çekmekte ve bu ülkelerden gelenlere vize iptal etmek gibi pasif bir tedbir yerine neden doğrudan harekete geçilmediğini ya da uluslararası hukukun devreye sokulmadığını sorgulamaktadır. Şu haliyle uygulamanın “*terörden dolayı olarak etkilenen insanların*” sayısını artıracığını ve “*sahtekâr rakiplerinin, eski dünyacıların, tek kutuplu dünya yandaşlarının ve hatta derdi başka olanların yüzüstüce sahneye fırlayıp yaptıkları şova alkış tutmasına*” yol açtığını da dile getirmektedir.

Karar gazetesi ise iktidar yanlısı gazetelerden farklı olarak ABD’nin kurulduğu tarihten itibaren bir “*milletler karması*” olduğuna, dolayısıyla onun “*çeşitlilikten, farklılıktan, kültür zenginliğinden arınmasının*” imkânsızlığına dikkat çekerek, yasak kararının ABD’nin varlık sebebiyle çeliştiğini vurgular (Karaalioğlu, 30 Ocak 2017). Dolayısıyla Trump’ın yaptığı akıl ve insanlık dışı bir girişimdir, panzehiri ise “*demokrasi ve özgürlük*”tür. Yasak kararını özgürlükler bağlamında değerlendiren Yeni Mesaj gazetesi, yasağın özgürlüğü ifade etmek için inşa edilen özgürlük heykelini “*kupkuru bir taş parçası*”na çevirdiğini ve hatta onu darmadağın eden bir siyaset ürettiğini, üstelik İslam dünyasına bakışı da dönüştüren bir sürece yol açtığını öne çıkarır (Bayraktar, 2 Şubat 2017). Akşam gazetesi Trump’ın Müslüman yasağı kararının tıpkı Bush’un

Bağdat’ı yerle bir eden yanlış kararı gibi ABD’ye tehlikeli politikalar biçiminde geri döneceğini, zira kararın ABD’nin “*tüm toplumsal ve siyasi fay hatlarını tehlikeli bir şekilde harekete*” geçireceğini iddia eder (Ulutaş, 30 Ocak 2017). Benzer biçimde Ortadoğu da kararın hiçbir şekilde makul ve mantıklı bir gerekçesi olamayacağını, hatta büyük trajedilere yol açacağını belirtir. Havaalanlarında yaşanan “*acı görüntüler*”e odaklanan gazete, bunu 2.DS. sırasındaki Nazi zulümlerine benzetmektedir. Bu bağlamda ABD gibi “*medeni bir dünyada*” yaşananlar, gelecek açısından da büyük bir karamsarlık tablosu çizmeye vesile olmaktadır (Karataş, 31 Ocak 2017). Türkiye gazetesine göre ise Trump, Amerikan politikalarında aşamalı bir dönüşüm ile zaman kaybetmek yerine, toplumu en sert politik kararlar ile idare etmeye alıştırmayı hedeflemektedir. Kaldı ki, seçim kampanyasında da ırkçı ve İslam karşıtı söylemlerin en sertini kullanmış ve üstelik seçimi de kazanmış olduğuna göre yeni başkan, Amerikan toplumunun arkasında olduğunu düşünmektedir (İmiş, 2 Şubat 2017).

Vize yasağı kadar ona karşı sergilenen protestolar da İslamcı-muhafazakâr ve iktidar yanlısı basında farklı biçimlerde değerlendirilmektedir. Bazı gazetelerde protestolar ABD’deki liberallerin/küresel sermayenin bir oyunu olarak değerlendirilirken, bazı gazetelerde ise olaya Müslümanlarla dayanışma perspektifinden bakılarak protestolar olumlanmaktadır. Bilhassa Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Güneş, Milat, Yeni Mesaj, Yeni Birlik gazeteleri protestoları ya değersizleştirmekte ya da komplocu bir gerekçeyle izah etmektedirler. Örneğin Sabah gazetesi (Altınok, 1 Şubat 2017) CNN’nin Trump’ı sürekli olarak “*dövdüğü*”nü ve adeta iktidarı halkın seçtiği yeni başkana vermemeye gayret ettiğini iddia eder. CNN’nin dövmeye eylemi ile kast olunan, “*Müslüman ülkelerin vatandaşlarını savunması*”dır. Ancak bunun ikiyüzlü bir tavır olduğunu belirten yazar, CNN’nin *embedded* gazeteciliği geliştirdiğini, Irak ve Libya’daki Amerikan işgalleri sırasında yaşanan iş-

kence veya tecavüzlere dair tek bir haber geçmediğini, fakat şimdi Trump'a karşı "havaalanlarında mağdur Müslüman avına" çıktığını hatırlatmakta, bu nedenle de kanalı "sah-tekâr" bir tavra sahip olmakla suçlamaktadır. Yeni Şafak yazarı Öğün'e göre ise Trump karşıtları gemi azıya almışlardır, zira Trump'ın seçilmesini hazzedememişlerdir. Üstelik bunun Amerikan siyasal kültürüne uygun düşmediği de not edilir. Yazar, -tipik biçimde iç siyasal gelişmelerin ve politik retoriklerin de etkisiyle- şöylesi bir soru formüle eder:

Peki Trump da kendi kitlesini sokağa dökerek olursa ne olacak? Neo-maviler ile neo-griler arasında II. Amerikan iç savaşı mı yaşanacak? Yâni beklenti bu mu? Değilse, bir "üstün akıl'a dâvetiye çıkarılıp devreye mi sokulmak isteniyor? Yâni, ABD'de "özgürleştirici" bir darbe mi bekleniyor? Bu da evlere şenlik bir senaryo olurdu. Bugüne kadar dünyânın dört bir yanında darbe tezgâhlayan bir ABD'yi, darbe yemiş şekilde görmek târihsel ironiler galerisinde emsalini bulamayacağımız bir şey olurdu herhâlde... (Öğün, 26 Ocak 2017)

Demokrasinin olmazsa olmazlarından olan protesto eylemlerini bir tür darbe girişimi olarak yorumlayan yazar, Pentagon ve CIA kontrolündeki Hollywood ve müzik endüstrisinin Trump'ı öcü olarak gösterdiğini ve bilhassa CIA'nın "Trump'ı halk nezdinde küçük düşürecek pek çok manipülatif habere imza" attığını, çünkü ortada bir güç mücadelesi olduğunu belirtir. Üstelik bu mücadelede Trump'ı asıl hedef alan da, yazara göre, "küresel sermaye"dir. Ki, o sermaye FETÖ üzerinden "Türkiye'nin birlik ve beraberliğini ve ulusal güvenliğini (de) hedef almış" durumdadır (Öğün, 26 Ocak 2017).

Bir başka Yeni Şafak yazarı (Lekesiz, 31 Ocak 2017) ise Amerikan yargısının kararı askıya almasının da kararnameye karşı geliştirilen protestoların da çok fazla önemli olmadığını zira "fiili durumu değiştirmede"ğini belirtir. Dolayısıyla bir taraftan başkanı ırkçı ve islamofobik tavırlar üzerinden insan-

dışılaştırırken, diğer yandan böylesi bir başkana karşı mahkemelerin aldığı kararı veya protestoları sıradanlaştırıp değersiz kılmak izah edilebilecek bir yaklaşım gibi gözükmemektedir. Yürütmenin kararını yargının hak ve özgürlükler temelinde askıya alması ya da yürütmenin kararına karşı halkın protesto hakkını kullanması demokrasi teorisi açısından bakıldığında bir meşruiyet krizinin varlığına işaret eder. Oysa yazarın söz konusu karar ve eylemleri sadece sonucu değiştirip değiştirmemesi üzerinden ele alması, gazetenin iktidar ile yandaşlık ilişkisinin yarattığı bir paradoks olsa gerektir.

Protestolara en fazla yer ayıran Yeni Şafak gazetesindeki bir başka bakış açısı da şu yöndedir (Öztürk, 31 Ocak 2017): 'Protestolar Müslüman sevgisinden ve demokratlıktan dolayı yapılmıyor ki!' Eğer böylesi bir görüş çıkış noktası olarak kavranırsa, o halde herhangi bir haksızlığa uğramış grupla dayanışma eylemi serdetmek adına doğrudan o gruba dair dinsel, etnik, ulusal, kültürel, politik vb. bir aidiyetimizin olması gerekir. Böylesi bir illiyet söz konusu değilse yazar damgayı vurmaktadır: *dürüst davranmıyorlar*. Çünkü yazara göre böylesi bir tutumu basitçe Trump karşıtlığı ortaya çıkarmıştır. Üstelik söz konusu hilebazlığa, *samimiyetsizliğe* küresel sermaye de ortaktır. Komplocu bir kavrayışla meseleye bakan yazar, küresel şirketlerin yatırımlarını ABD'ye taşıma yönünde karşı karşıya kaldıkları baskı nedeniyle bu eylemlere destek verdiklerini iddia eder. Hatta yazara göre, Avrupa ülkeleri de benzer bir komplo içerisindedir. Zira Trump'ın hem askeri hem de ekonomik temelde AB'yi yıkmak için gösterdiği çabaya, AB ülkeleri yasağı kınayarak karşılık vermektedir.

Güneş gazetesi (Uyur, 31 Ocak 2017) yasak kapsamına alınan ülkelerin yıllardır ABD'nin şiddet politikalarına maruz kaldığını, fakat şu anki protestocu kişi ve kurumların o zaman "kolları bile kıpırdamadığı" m, oysa şimdi "para pul sahibi, en azından uçak bileti alabilecek durumda 5-10 kişi Amerika'ya sokulmadı diye ortalığı inlettikleri" m belirterek, bir tür

tutarsızlık ve ikiyüzlülüğe işaret etmektedir. Sabah gazetesinin protestoları değersizleştirme biçimi ise biraz farklıdır: “Demokrasi kitlelerin meselesi olsaydı ne Trump seçilebilirdi ne de bugünkü şu tablo ortaya çıkardı” (Kahraman, 1 Şubat 2017). O halde gazeteye göre esas mesele demokrasi değil, başka türlü hesaplardır. Milat gazetesi ise tepkileri bir ironi üzerinden ikiyüzlülüğe hapseder: “Sokağa dökülenler neredeyse 40 tas su ile gusül abdesti alıp kelime-i şahadet getirerek Müslüman olacaklar. Trump’ı şeytanlaştıranlar, Obama’ya bir ‘aziz’ olarak görüyorlar. Peki, gerçekte öyle mi? Bir süredir Eski ABD başkanı Barack Obama’nın skandalsız bir 8 yıl geçirdiği iddia ediliyor. Medya o kadar çok Trump karşıtı yayın yapıyor ki, neredeyse buna çoğumuz inanıyoruz” (Şimşek, 1 Şubat 2017). Yeni Akit gazetesi de karar aleyhinde gösteri yapan kesimlerin samimiyetini sorgular. Zira bugünün protestocularının “Avrupa Birliği’ndeki İslâm karşıtı uygulamalara” tepki göstermediğini, “Mısır’da kendi hükümetlerinin destekleriyle darbeci Sisi halkın iradesini savunan masumları katlederken, Suriye’de yüzbinler yok edilirken” ortalıkta olmadıklarını hatırlatır (Demirel, 5 Şubat 2017). Görüldüğü üzere İslamcı-muhafazakar köşe yazarlarının genelinde Batı’ya karşı bir güvenilmezlik duygusu hakimdir. Fakat daha da önemli olanı, bu duygunun komplocu temelde örüldüğüdür. Zira Müslümanlarla dayanışma gösterisi düzenleyen “liberal, solcu, anarşist, kapitalist vs. aktivistlerin arkasındaki güçler... Soros ve şürekası”dır (Demirel, 5 Şubat 2017). “Asıl şüphe uyandıran kısım burası” olduğu halde “sosyal medya üzerinden ikna edilerek sokaklara çıkan sıradan insanlar olayın bu boyutuyla ilgilenmemektedir”. Hatta protestolara bakıp da ABD içinde bir ikilik olduğu zannına da kapılmamak gerekir, zira “derin Amerika Trump’ın arkasında”dır. Çünkü Trump ABD’yi “tek süper güç” yapmak arzusunda. Tipik bir iktidar medyası olan Yeni Birlik’e (İzgi, 1 Şubat 2017) göre de Müslümanların katledilmesi “kitlesele olarak Amerikalıların derdi” hiç olmamıştır, “cılız sesler haricinde

ABD’de Müslüman kanı” da kesinlikle pahalı bir şey değildir. Fakat şimdilerde durum farklılaşmıştır. Hatta bunun ifade edilişi, meseleyi kavrama biçimini yeterince izah etmeye kafidir: “ortada oynanan tiyatro açığa çıkıyor. Kötü kokular uzaklardan değil Özgürlük Heykeli’nin dibinden geliyor. Amerika’da kamuoyunun Müslüman komşularına sahip çıktığı söyleniyor ki bu doğru değil”. Çünkü yazara göre değişen tek şey, “Müslümanlara haksızlık yapan”ın “kendilerinin haz etmediği birisi” oluşudur. Böylece protestoculara yönelik güvenilmezlik damgası asıl hedefe, ABD’ye yönelmektedir. Kaldı ki ABD, ezelden beri “özgürlük lafını kendi küresel amaçları için bir kalkan olarak” kullanmıştır (Bayraktar, 2 Şubat 2017).

Protesto hareketine olumlu bir anlam ve işlev yükleyen Yeni Asya gazetesi ise diğer İslamcı-muhafazakâr basından büyük ölçüde ayrılmaktadır. Gazete (Çakır, 30 Ocak 2017), gösterileri “insanlık/insaniyet harekete geçiyor” biçiminde görürken, protestocular da Müslümanlara sahip çıkan erdemli kişiler olarak değerlendirir. Ama asıl vurgu, “kötüye ve kötülüğe karşı insanlığın ve insaniyetin harekete geçmiş olmasıdır”, “bütün dünyada iyiler(in), saf kötülüğe karşı bir araya gelerek dik duruş” sergilemeleridir (Çakır, 1 Şubat 2017). Burada kötülük ve kötülüğü temsil eden Trump iken, protestocular ise insanlığın ortak sesidir. Bu bağlamda “Müslümanları mağdur etmeye yönelik bu karar üzerine gayrimüslim Amerikalıların ‘Hepimiz Müslümanız’ şeklinde pankartlar açarak Müslümanlarla dayanışma göstermesi gelecek için ümitvar olmayı” gerektirmektedir (Çakır, 3 Şubat 2017). Yeni Asya’nın bu bakış açısını Karar gazetesinde de görmek olanaklıdır. Karar gazetesi demokrasinin özünün ‘sivil toplum, medya ve hukuk’tan oluştuğunu ve bu özün de protestoları biçimlendirdiğini belirtir. Bu nedenle “gündelik hayatlarında İslam’la hiç karşılaşmayan, Müslümanlarla işi olmayan ve belki sempati duymayan insanlar bile ortak değerler adına inisiyatif” almakta, “en aşırı dayatmaya karşı en basit demok-

ratik dayanışma kuralı"nı işletmektedirler (Karaalioğlu, 30 Ocak 2017). Hatta ABD'de yer yerinden oynarken, 'hepimiz Müslümanız' pankartları açılırken, Müslüman olmayan avukatların havaalanlarında hak savunusu için beklerken, İslam dünyasından benzer karşı çıkışların gelmemesi eleştirilmektedir de. Öyle ki, söz konusu kararı ve Trump'ı eleştirmek bir yana, neredeyse savunmaya geçen iktidar yanlısı basın da Karar gazetesinin eleştirilerinden nasibini almaktadır: "*birileri de burada 'Obama sanki çok mu iyiydi' savunmasına girişiyorlar... Sanki 'Obama çok iyiydi' diyen varmış gibi... Zulmün, insanlığa karşı işlenen suçların tanımı değişmediyse bu bir zulümdür ve Trump insanlığa karşı suç işlemektedir. Nokta.*" (Çakır, 2 Şubat 2017).

Sonuç yerine

Tartışmayı sonuçlandırırken iki hususun altı ayrıca çizilmelidir. Öncelikle Türkiye özelindeki ayrıntılar bakımından İslamcı-muhafazakâr ideoloji için genel bir çerçeve ortaya konabilir. Trump yasağının muhafazakâr basında ele alış biçimi gözden geçirildiğinde *Batı ve içerdeki Batı* olarak modernliğin güçlü bir şekilde ötekileştirildiği görülür. Batı ve batıdan gelen her şey ebedi öteki konumuna indirgenir. Öteki ise hem bizde var olmayanlar veya bizim korktuğumuz şeylerin öznesi, hem de karşılaştığımız tüm sorunların nesnesidir (Yanıkaya 2009: 27). Bu haliyle öteki, egemen irade ve bu iradeyi destekleyen büyük çoğunluklar için meşru sayılmayan tüm özelliklerin toplamı gibi iş görür. Gayrimeşru pozisyon aynı zamanda tehdit algısı da yaratır. Toplum tehdit eden veya öyleymiş gibi görünen unsurlar ötekileştirme sürecine dahil edilir (Çoban, 2009: 47-8). Öteki olarak Batı aynı zamanda Türkiye için bir dış düşmandır, zira o Türkiye'nin güçlenmesine karşı her hep olumsuz bir tutum içerisinde. Dış düşmana yönelik bu vurgunun sağ kitle içerisindeki kenetlenme

duygusunu arttırdığı da açıktır. Bu son hatırlatma bağlamında Batıya yönelik korku ve olumsuzlayıcı hassasiyetin, toplumsal birliği güçlendiren bir unsur olarak kullanıldığı da belirtilmelidir (Kerestecioğlu, 2014: 41-2; Laçiner, 2014: 3-4).

Dış düşman vurgusuyla Türkiye siyasetinin yakın dönem reel politiği arasında birbirini besleyen diyalektik bir ilişkinin olduğu gerçeği de ayrıca vurgulanmalıdır. Yeni Osmanlıcı siyasal tahayyül ülke idarecilerinin Osmanlı coğrafyasına karşı himayeci yanı ağır basan politik bir ilgi beslemelerine yol açmıştır. Bu bakış açısının Batı ile Türkiye arasındaki ilişkiyi Türkiye'ye yönelik bir çifte standart ilişkisi olarak okuduğu söylenebilir. Son birkaç yılda iç siyasette yaşayan bazı gelişmeler -Gezi olayları, 17-25 Aralık operasyonları ve 15 Temmuz darbe girişimi- dış düşmana yönelik komplocu okumayı hükümete yakın medya organlarının habercilik anlayışında ön plana çıkarmıştır. Trump'un vize yasağını yorumlayan İslamcı-muhafazakâr sağ basının böylesi bir bağlam içerisinde meseleyi düşünüp analiz ettiğini söyleyebiliriz.

Son olarak Trump'ın sağ popülizminin İslam dünyası ve Türkiye için ne anlama geldiği meselesi irdelenmelidir. Çünkü kolaylıkla fark edileceği üzere vize yasağı olayı dünya siyasetindeki büyük kırılmanın tekil düzeydeki işaretlerinden biridir. Trump gerek seçilme süreci gerekse seçildikten sonraki icraatları bakımından demokratik kültüre alternatif bir davranış tarzının temsilcisidir. Pek çok yorumcu ondaki popüler elitizmi faşizmin bir türü olarak görmektedir. Trump'ın temsil ettiği siyaset tarzı kaba, saygısızca ve güç gösterme eğilimindedir. Bu siyaset yapma biçimi eleştiriye karşı tahammülsüzlük, farklı ve dışlanmış olanlara karşı beslenen korku, alt sınıfların huzursuzluğundan yararlanma, yoğun milliyetçilik ile başka halk ve ulusları aşağılama gibi son derece sorunlu bir gündemde politik iddialarını hayata geçirmeye

çalışır.¹⁹ Trump ve diğer sağ popülist Batılı liderler şüphesiz ki tam anlamıyla demokrasi karşıtı değillerdir. Ancak giderek derinleşen kapitalist-liberal demokrasideki krizin Trump gibi siyasetçilerin yabancı ve göçmen karşıtlığı ile yerleşik kurumlara yönelik hoşnutsuzluğu merkeze alan bir politik gündem yaratmasını bir hayli kolaylaştırdığı da açıktır (Zapçı, 2017: 11-3). Bu bağlamda İslam dünyasındaki popülizm ile Batı dünyasındaki popülizm arasında ve İslam dünyasındaki Batı karşıtlığıyla Batı dünyasındaki İslam karşıtlığı arasında bir paralellik olduğu gerçeği kayıt altına alınmalıdır. Çünkü Trump'ın parçası olduğu Batı popülizmi Ortadoğu'dan gelen göç dalgası ve cihatçı saldırılar üzerinden bir dış düşman algısı yaratmıştır. Bu dış düşman Batı için aynı zamanda bir korku ve ötekileştirme kaynağına da karşılık gelmektedir (Zapçı, 2014: 14-5).

Kaynakça

- Albayrak, Ö. (2017). Yoksullar ve duvarlar. *Yeni Şafak Gazetesi*, 1 Şubat.
- Albayrak, Ö. (2017). Batı'daki bu nefretin sebebi ne? *Yeni Şafak Gazetesi*, 3 Şubat.
- Altınok, M. (2017). Trump'ın attığı taş ve başına taş düşenler. *Sabah Gazetesi*, 1 Şubat.
- Aslan, M. (2017). Zavallı zalimler. *Yeni Mesaj Gazetesi*, 3 Şubat.
- Bağçe, H. E. (2004). Türkiye'de siyaset ve resmi ideoloji: temel yaklaşımlar. *Türkiye Araştırmaları Literatürü Dergisi*, 2 (1), 197-224.
- Baudrillard, J. (1991). *Sessiz yığınların gölgesinde ya da toplumsalın sonu*. O. Adanır (Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baudrillard, J. (1995). *Kötülüğün şeffaflığı*. E. Abora & I. Ergüden (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

¹⁹ Robert Kagan, "This Is How Fascism Comes to America", *Washington Post*, 2016, 31 May. <https://www.washingtonpost.com/archive/local/2016/05/31/local/2016-05-31/this-is-how-fascism-comes-to-america/2016/05/31/> Erişim tarihi: 22 Mart 2017.

Jamelle Bouie, "Donald Trump Is a Fascist". 2015, 25 December. (http://www.slate.com/articles/news_and_politics/politics/2015/11/donald_trump_is_a_fascist_it_is_the_political_label_that_best_describes.html), Erişim tarihi: 15 Nisan 2017.

- Bayraktar, M. (2017). Özgürlük anıtı yerine esaret anıtı. *Yeni Mesaj Gazetesi*, 2 Şubat.
- Bora, T. (2017). *Cereyanlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bouie, J. (2015). *Donald Trump is a fascist*, 25 December. (http://www.slate.com/articles/news_and_politics/politics/2015/11/donald_trump_is_a_fascist_it_is_the_political_label_that_best_describes.html), (15.04.2017)
- Bozgeyik, B. (2017). Müslüman mücahit olur. Asla teröre başlamaz ve hain olmaz. *Milli Gazete*, 3 Şubat.
- Chomsky, N. (1995). *Dünya düzeni: eskisi yenisi*. A. Çakıroğlu & T. Birkan (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Chomsky, N. (2002). *11 Eylül*. D. Körpe (Çev.). İstanbul: Om Yayınları.
- Chomsky, N. & Achcar, G. (2007). *Perilous power: the middle east and U.S. foreign policy*, Pradighm Publisher.
- Cömert, Y. Z. (2017). Trummm... Trummm... Trump. *Karar Gazetesi*, 3 Şubat.
- Çakır, E. (2017). Senatör Schumer'in gözyaşları ve yargıç Donnelly'nin kararı! *Karar Gazetesi*, 2 Şubat.
- Çakır, M. (2017). Trump'ın 'Müslüman yasağı' Müslümanlara yarar. *Yeni Asya Gazetesi*, 1 Şubat.
- Çakır, F. (2017). Trump kaybeder, insanlık kazanır. *Yeni Asya Gazetesi*, 30 Ocak.
- Çakır, F. (2017). Sonunda pişman olacaklar. *Yeni Asya Gazetesi*, 1 Şubat.
- Çakır, F. (2017). Dünyayı ateşe atan adam. *Yeni Asya Gazetesi*, 3 Şubat.
- Çakırgil, S. E. (2017) Düşmanlık, bütün Müslümanlara yönelik iken. *Star Gazetesi*, 2 Şubat.
- Çoban, B. (2009). Medya, resmi tarih ve milliyetçilik. *Medya, Milliyetçilik, Şiddet*. (Ed.), Barış Çoban, İstanbul: Su Yayınları, 29-61.
- Demirel, S. (2017). ABD'nin milli güvenlik sorunu olarak İslam. *Yeni Akit Gazetesi*, 5 Şubat.
- Dökmeciyan, R. H. (1992). *Arap dünyasında köktencilik*. M. Karahanoglu (Çev.). İstanbul: İlke Yayınları.
- Dursun, Ç. (2003-4). Türk-İslam sentezi: ideolojisi ve öznesi. *Doğu Batı*, 25, 59-81.

- Erol, M. S. (2017). Dünya derin devleti Trump ile ne yapmak istiyor? *Milli Gazete*, 26 Ocak.
- Ersanel, N. (2017). ABD vizesi için 'güvenli bölge' şartı! *Yeni Şafak Gazetesi*, 1 Şubat.
- Garvey, J. H. (1993). Introduction: fundamentalism and politics. *Fundamentalism and the State*. (Ed. Martin E. Marty & R. Scott Appleby, Chicago: Chicago University, Chicago Press.
- George, A. (1999). *Terörbilim anabilim dalı. Terörizm Efsanesi*, Ankara: Ayraç Yayınları.
- Gündüz, Ş. (2005). Din terör ve şiddet. *Diyanet Aylık Dergisi*, 170, 9-14.
- Hale, W., & Özbudun, E. (2010). *Islamism, democracy and liberalism in Turkey: The case of the AKP*, New York & London: Routledge.
- Herman, E. S. & O'Sullivan, G. (1999). İdeoloji ve kültür endüstrisi olarak terörizm. *Terörizm Efsanesi*. B. S. Şener (Çev.) Ankara: Ayraç Yayınları.
- İmiş, N. (2017). Trump ve aşırılığın çığ etkisi. *Türkiye Gazetesi*, 2 Şubat.
- İzgi, H. İ. (2017). Bugün nasılsınız özgürlük hanımefendi? *Yeni Birlik Gazetesi*, 1 Şubat.
- Kagan, R. (2016). *This is how fascism comes to America*. Washington Post, 18 May.
(https://www.washingtonpost.com/opinions/this-is-how-fascism-comes-to-america/2016/05/17/c4e32c58-1c47-11e6-8c7b-6931e66333e7_story.html?utm_term=.c0ffdd4b2fe6) (22.03.2017).
- Kahraman, H. B. (2017). Amerika Müslümanlara yasaklanınca... *Sabah Gazetesi*, 1 Şubat.
- Karaaliğlu, M. (2017). Duvarların arkasındaki dünya hayali. *Karar Gazetesi*, 30 Ocak.
- Karaduman, S. (2017). Batı'da müthiş kapışma. *Milli Gazete*, 3 Şubat.
- Karataş, O. (2017). Dünyayı delisi. *Orta Doğu Gazetesi*, 31 Ocak.
- Kaplan, Y. (2017). Türkiye'yi hafife almayacaksınız. *Yeni Şafak Gazetesi*, 3 Şubat.
- Kaplan, Y. (2017). Avrupa dağılıyor, ABD çatırıyor, dünya bize

- bakıyor. *Yeni Şafak Gazetesi*, 27 Ocak.
- Kaplan, Y. (2017). Batı'nın mukadderatı, Nietzsche'nin çılgılığı ve 'bizimkilerin' sığılığı. *Yeni Şafak Gazetesi*, 30 Ocak.
- Kayadibi, S. (2017). Evet diyelim bize ne Trump'tan! *Milât Gazetesi*, 2 Şubat.
- Kepel, G. (2006). *Fitne: İslam'ın merkezinde savaş*. M. Özışık (Çev.). İstanbul: Doğan Yayıncılık.
- Kerestecioğlu, İ. (2014). Korku ve siyaset: Türk sağının ezberlerini çözümlemek. *Türk sağı: mitler, fetişler, düşman imgeleri*. İ. Kerestecioğlu & G. G. Öztan (Ed). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Khashan, H. (1997). The new world order and the tempo of militant Islam. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 24 (1), 5-24.
- Kirman, M. A. (2004). Küresel bir sorun olarak din ve şiddet. *Dini Araştırmalar Dergisi*, 7 (20), 303-314.
- Koç, M. E. (2017). Madem ABD batıyor, dünya da batsın. *Yeni Mesaj Gazetesi*, 27 Ocak.
- Laçiner, Ö. (2014). Sayı'nın hegemonyası. *Birikim*, 305, 3-8.
- Lekesiz, Ö. (2017). Irkçılık oyununda kural yoktur. *Yeni Şafak Gazetesi*, 31 Ocak.
- Oruç, M. Ş. (2017). İliberal demokrasi ve liberal Müslümanlar. *Yeni Şafak Gazetesi*, 2 Şubat.
- Öğün, S. S. (2017). Trump karşıtı gösteriler. *Yeni Şafak Gazetesi*, 26 Ocak.
- Özkan, A. (2017). May, ABD ile Türkiye arasında arabulucu mu? *Milli Gazete*, 30 Ocak.
- Özkan, A. (2017). Haçlı ittifakına karşı İslam birliği. *Milli Gazete*, 1 Şubat.
- Özkan, A. (2017). ABD'nin Türkiye düşmanlığı değişmedi. *Milli Gazete*, 2 Şubat.
- Özfatura, M. N. (2017). Savaşsız yaşayamazlar! *Türkiye Gazetesi*, 29 Ocak.
- Özfatura, M. N. (2017). Orta Doğu'da hilal-haç savaşı. *Türkiye Gazetesi*, 3 Şubat.
- Öztan, T. (2014). Öfkeyi çizmek: milliyetçi tahayyülde düşman portreleri. *Türk sağı: mitler fetişler düşman imgeleri*. İ. Kerestecioğlu & G. G. Öztan (Ed.), İstanbul: İletişim

Yayınları.

- Öztürk, A. (2015). Anti-terörizm söyleminin ideolojik sınırları: terör ve öteki. *Öteki'nin var olma sancısı*. İ. Parlak (Ed.), Bursa: Dora Yayınları, 525-532.
- Öztürk, K. (2017). Trump İslam dünyası için umut mu, kabus mu? *Yeni Şafak Gazetesi*, 31 Ocak.
- Parlak, İ. (2015). Kimliğin inşası, ötekinin icadı ve şeytanlaştırma. *Öteki'nin var olma sancısı*. İ. Parlak (Ed.), Bursa: Dora Yayınları, 78-116.
- Parlak, İ. & Yıldırım, Y. (2014). *Medya aracılığıyla siyasal sınırlar üretmek: köşe yazılarında CHP- AKP karşıtlığının inşası*. Bursa: Dora Yayınları.
- Roy, O. (1993). *Afganistan: Islamic war of resistance In: Fundamentalism and the State*, M. E. Marty & R. S. Appleby (Ed.), Chicago: Chicago University Press.
- Sambur, B. (2017). Amerika'nın Rusyalaşması. *Milat Gazetesi*, 3 Şubat.
- Sambur, B. (2017). Emperyalizm, terörizm ve Batı. *Milat Gazetesi*, 6 Şubat.
- Şimşek, E. (2017). Trump'ı Şeytanlaştıranlar, Obama 'aziz' miydi? *Milat Gazetesi*, 1 Şubat.
- Ulutaş, U. (2017). Trump döneminde Müslüman olmak. *Akşam Gazetesi*, 30 Ocak.
- Uygur, K. (2017). Trump 11 Eylül darbesini deşifre etti. *Güneş Gazetesi*, 30 Ocak.
- Uygur, K. (2017). Göçmen sömürüsü yapan Soros medyası. *Güneş Gazetesi*, 31 Ocak.
- Uygur, K. (2017). Obama'nın 'İslamcı' çocukları öksüz. *Güneş Gazetesi*, 5 Şubat.
- Tarım, Ş. (2017). ABD'de kontrolü zor Trump dönemi. *Milli Gazete*, 31 Ocak.
- Toptaş, M. (2017). 12 yıl önce. *Milli Gazete*, 30 Ocak.
- Wallerstein, I. (2002a). *Tarihsel kapitalizm*. N. Alpay (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Wallerstein, I. (2002b). *Ütopistik*. T. Doğan (Çev.) İstanbul: Aram Yayınları.
- Wellman, J. K. & Tokuno, K. (2004). Is religious violence inevitable?. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 43 (3),

291-296.

- Wiktorowicz, Q. (2001). The new global threat: transnational salafis and jihad. *Middle East Policy*, 8 (4), 18-38.
- Yanikkaya, B. (2009). Gündelik hayatın suretinde: öteki korkusu, görsel şiddet ve medya. *Medya milliyetçilik şiddet*. B. Çoban (Çev.), İstanbul: Su Yayınları.
- Yeğen, M. (2013). *Devlet söyleminde Kürt sorunu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yeniçeri, Ö. (2017). Trump ABD'nin genetiğidir. *Yeniçağ Gazetesi*, 3 Şubat.
- Yıldırım, M. H. (2017). Üçüncü paylaşım savaşı. *Yeni Mesaj Gazetesi*, 30 Ocak.
- Zapçı, F. (2017). Aşırı sağ popülizm: kılık değiştirmiş faşizm mi? *Monthly Review*, 2, 27-43.
- Zeidan, D. (2002). Typical elements of fundamentalist Islamic and Christian theocentric worldviews. *Islam and Christian-Muslim Relations*, 13 (2), 207-228.
- Zeidan, D. (2003). A comparative study of selected themes in Christian and Islamic fundamentalist discourses. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 30 (1), 43-80.
- Varol, A. (2017). Trump kabadayılığı. *Yeni Akit Gazetesi*, 2 Şubat.
- Volpi, F. (2000). Understanding the rationale of the Islamic fundamentalists' political strategies a pragmatic reading of their conceptual schemes during the modern era. *Totalitarian Movements and Political Religions*, 1 (3), 73-96.